N°. 34. Donderdag 3 November 1904. 4de Jaargang.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

Orgaan der Vereeniging

OOST EN WEST.

Abonnementsprijs per jaar.

Vrij aan huis of franco per post binnenland *bij vooruitbetaling* . f 1.50
Voor Oost-Indië en het Buitenl. » 2.50
Afzonderlijke nummers. . . . » 0.05

Prijs der advertentiën.

Per regel . . . . f 0.10
Bij plaatsing van 300 regels . - 0.09
» » » 1000 » . - 0.08
» » » 3000 » . - 0.07

Mededeelingen of **Ingezonden Stukken** moeten worden geadresseerd ,,aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan den *Voorzitter*, G. E. V. L. VAN ZUYLEN, **7a Heerengracht** of aan den *Wnd Secretaris*, H. L. VORSTENBOS, **42 Witte de Withstraat,** beiden Den Haag.

Voor de **Administratie,** ook wat betreft **Abonnement** en **Verandering van woonplaats,** wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, **212 Riouwstraat.** voor **Advertentiën** tot de Uitgevers-Maatschappij „HET GEMEENSCHAPPELIJK BELANG" ***Haagpoort 4,*** beiden Den Haag.

Dit nummer bestaat uit Twee Bladen.

Het hoofddoel der Vereeniging is:
Het verspreiden van populaire kennis omtrent onze Indiën onder gansch het volk en het bevorderen der welvaart in die gewesten, om zoodoende en ook door het verleenen van onderlinge hulp, ware belangstelling en liefde te kweeken tusschen Nederland hier en ginds.
Het lidmaatschap bedraagt f 1.50 tot f 5.— 's jaars, (voor Indië en het buitenland minstens f 2.50).
Zij die f 5 of meer contribueeren of een gift in ééns schenken van f 100, zijn donateur(trice).
Aan alle donateurs en leden wordt kosteloos en franco het Weekblad toegezonden.
Een Inteekenbiljet voor het lidmaatschap vindt men op de 2de pag. van het Bijblad.

Inhoud van dit nummer.

Week-Overzicht.

Erratum. Onze lezers zullen wel begrepen hebben, dat het *feit, accomplii* in ons vorig overzicht aan den zetter te danken is.

—

Behalve de in ons vorig overzicht genoemde voorloopige verslagen zijn nog die verschenen op de wet tot bekrachtiging der fransch-nederlandsche kabel-overeenkomst, waarop wij in ons volgend nummer terugkomen, en op de wet tot wijziging der indische begrooting, in verband met het optreden van een nieuwen gouverneur-generaal. Sommigen waren van meening dat, in de tegenwoordige omstandigheden, wel wat had mogen worden afgedongen op uitrustingskosten en tractement.

Uit de Pers. Het rapport van Mr. van Deventer. *Nieuwe Cour.* 25, 26, 27, 28, 29 October ll. Surin. begrooting, *Het Vaderland.* De moraliteit van den Javaan *Tijd* van 31 Oct. ll. Eenige opmerkingen en rectificatiën *Alg. Hbl.* 28, 29 en 31 Oct. ll.

De *Nieuwe Courant* wijdde een viertal artikelen aan een overzicht van het werk van Mr. C. Th. van Deventer, om in een slotartikel in haar nummer van den 29en October daaraan eenige beschouwingen harerzijds toe te voegen.

»De verdienste, schrijft 't blad, van het rapport van Deventer, ligt grootendeels hierin, dat het in het licht stelt, voor degenen, die met indische toestanden bekend zijn, hoe weinig er in die toestanden is, wat met den naam van buitengewoon zou kunnen bestempeld worden; voor degenen, die zich weinig met indische quaesties bezighouden, hoe die toestanden ten zeerste de belangstelling en de zorg van het moederland eischen.

In den economischen toestand der javaansche bevolking valt, meenen wij, wanneer men op de, naar ons oordeel, over het algemeen vrij juiste beschrijving van den heer Van Deventer afgaat, weinig buitengewoons te bespeuren. Gelijk de toestand heden ten dage is, was hij reeds twintig, dertig jaar of langer nog geleden ook. Dat wil zeggen, de bevolking verkeerde toen ter tijde reeds in dienzelfden toestand van economische zwakte, welke op het oogenblik, als had men met een plotseling zich openbarend ziekteverschijnsel te doen, het gemoed van velen onzer landgenooten verschrikt.«

Het blad erkent de billijkheid der klacht, dat in al die jaren niets of bitter weinig gedaan is, om verbetering in den toestand te brengen, en gaat dan voort:

»De toestand van Java's bevolking is onbevredigend. Hem aan de hand van den heer Van Deventer bestudeerend kan men slechts tot deze conclusie komen. Doch of hij dit in erger mate is dan een vorig tijdvak, of hij inderdaad het verschijnsel van »inzinking« vertoont, dat vinden wij in diens werk geenszins bewezen. Wel kan men er uit lezen, dat veestapel en paardenras achteruitgaan, de uitgestrektheid der nieuw ontgonnen velden geen tred houdt met de toeneming der bevolking, zekere, te weinig nog in haar omvang bekende opeenhooping, van grondbezit in handen van enkelen ten nadeele van den kleinen landbouwer zich voordoet, de zeevisscherij op sterven ligt, de bevolking in een zeker tijdperk minder aan enkele categorieën van goederen besteedde dan in een voorafgaand — maar uit al deze verschijnselen, hoezeer ook te betreuren, hoe ernstige sommige ook mogen worden genoemd, valt nog niet tot een algemeen verval te concludeeren. *Ten eerste*, omdat sommige dier verschijnselen over te korten tijd zijn waargenomen, dan dat men er conclusies uit zou mogen trekken (men zie b.v. de statistiek van invoeren op blz. 251) of omdat andere zich evenzeer in landen waar groote voorspoed heerscht kunnen voordoen, zooals opeenhooping van grondbezit of kwijning van den een of anderen tak van nijverheid; of weer omdat de oorzaak ervan door betrekkelijk gemakkelijk aan te wenden middelen, als bevloeiïng, kan worden weggenomen. En *ten tweede*, omdat tegenover die verschijnselen er andere zijn op te noemen, die juist op hechtheid van de fundeering der volkswelvaart duiden. Daaronder valt dadelijk in het oog de reusachtige toeneming der bevolking. Waren de fundeeringen van Java's welvaart niet sterk, dan zouden op het oogenblik geen commissies nauwgezette en langdurige onderzoekingen behoeven te houden, geen dikke boeken te worden geschreven, om uit te maken of er al dan niet verschijnselen van inzinking vallen waar te nemen. Dan zou Java's welvaart onder den in den loop eener eeuw van 5 tot 30 millioen zielen toegenomen bevolkingslast reeds lang zijn ingestort en nauwelijks stof tot discussie meer opleveren.«

De *Nieuwe* meent, waar de tweede en derde afdeeling van Mr. van Deventer's werk een, zij het ook nog zoo licht geschetst beeld geven van de groote dingen, welke Nederland in den loop der 19e eeuw op Java gedaan heeft, schrijver moeilijk kan bedoeld hebben te verklaren, dat de Javaan door den nederlandschen invloed »verknoeid« zou zijn, hetgeen in het begrip »inzinking« vrij wel opgesloten ligt.

Na deze meening te hebben gemotiveerd, merkt het blad nog het volgende op:

»Aan ons Nederlanders is in den regel de gave van zelfcritiek genoegzaam toebedeeld — zelfvertrouwen daarentegen is den huidigen Nederlander zeer weinig eigen. Daarom is het goed om, waar wij aan het uitmeten zijn der feiten, welke ons bestuursstelsel in Indië aankleven, in herinnering te brengen, hoe onze bewindvoering aldaar naast die fouten ook zeer belangrijke deugden vertoont. Zelfcritiek kan zwakheid baren, wanneer niet zelfvertrouwen daarnevens staat. Hoe kunnen wij ooit hopen den Herculesarbeid van het tegenhouden van den achteruitgang eener bevolking van 30 millioen menschen te volvoeren, wanneer wij niet, naast het besef van plicht, de volle bewustheid bezitten van onze kracht, zooals die zich getoond heeft in de daden van het geslacht, waaruit wij voortgekomen zijn?

Een groot werk is door Nederland in Indië begonnen; het voortzetten daarvan staat in onze macht.

Deze opvatting, meer nog dan het besef van schuld tegenover Indië, moet ons, meenen wij, in de tegenwoordige omstandigheden leiden. Zelfs al ware het niet grootendeels door onze schuld, dat Indië in economisch slechten toestand verkeerde, dan nog, ja evenzeer, zou het onze plicht en ons belang zijn aan zijn opheffing te arbeiden. Ongetwijfeld zijn de redenen, waarom Indië aanspraak kan maken op onze hulp, klemmend genoeg, daarop wenschen wij niets af te dingen. Maar krachtiger nog dan de zucht om begane fouten goed te maken, moet de drang zich doen gelden om den goeden invloed, welke naar wij gelooven, van ons volk en onze beschaving uitgaat, ten bate en ter ontwikkeling der aan onze zorgen toevertrouwde bevolking aan te wenden.«

Het *Vaderland* gaf eenige beschouwingen over de surinaamsche begrooting. Betreffende den post voor het laten uitkomen van twee inlandsche ambtenaren met den rang van assistent-wedono voor de vestiging van Javanen, vroeg het blad, of detacheering van een europeesch oost-indisch ambtenaar bij het emigratie-departement, van een man, die op Java geleerd heeft Javanen te leiden en met hen spreken kan, niet minstens even nuttig ware. Dat gelooven wij niet. Met de uitzending van inlandsche ambtenaren, wordt beoogd de aanstaande javaansche kolonisten al dadelijk onder rechtstreeksche bestuursleiding te brengen, zooals die, waaraan ze in hun land gewend zijn. Bij richtige keuze van de, uit te zenden personen, stellen we ons daar veel meer van voor dan van een maatregel, die zonder o. i. evenredig met het aantal hoofden aan de koloniale ruif, wêer met een zou vermeerderen.

Het *Vaderland* wijst er, ten overvloede, zelf op, hoe onder het ambtenaarspersoneel in Suriname misbruik gemaakt wordt van buitenlandsche verloven. Van misbruik kan evenwel o. i. geen sprake zijn, zoolang de desbetreffende bepalingen niet worden overschreden. Een andere vraag is het, of die bepalingen niet voor herzieningen vatbaar zijn, ten einde, zooals het *Vadnrland* wenscht, den omvang der kwaal te beperken.

»Daar moet, schrijft zij, beperking in komen. Bij de keuring zal nauwlettend dienen te worden nagegaan of een ambtenaar, die zich ziek meldt, bij ziektebevinding niet kan volstaan met eenige maanden verlof, hetzij naar een nabijgelegen plaats (Barbados b.v.), hetzij naar Europa. Want anders duurt zoo een eerste verlof gewoonlijk alvast een vol jaar, later allicht nog verlengd, soms tot 2½ jaar, alles met behoud van een hoog verloftractement en van het ambt, dat intusschen door een ander wordt waargenomen, meestal alweer met een toelage. Herhaaldelijk is er op gewezen, dat de goede gang van zaken in deze kleine maatschappij hier zeer door lijdt. En waar dikwijls het eergevoel van dergelijke verlofsaanvragen niet schijnt terug te houden, dienen wettige maatregelen deze misbruiken te voorkomen."

Verder meent *Het Vaderland*, dat het Surinaamsche gouvernement misschien niet onbeduidend geldelijk profijt zou kunnen trekken van de uit Cayenne gevluchte gedeporteerden, die tegenwoordig op kosten der koloniale kas weer worden uitgezet, als men die lieden, evenals in Demerary geschiedt, ten bate der kolonie aan het werk ging zetten.

Een middel om de inkomsten te doen toenemen, dat overdacht verdient te worden, is naar het oordeel van het blad de wederinvoering der koopmans-patenten.

Ten slotte spreekt zij de meening uit, dat de *f* 24,000 subsidie voor de telegrafische verbinding der kolonie met de naburige koloniën en staten en met Europa, een begrootingspost is, die beter besteed zou kunnen worden, door der fransche kabelmaatschappij te beduiden, dat belangrijke berichten uit Nederland dienen vóór te gaan boven allerlei onbeteekenende nieuwtjes uit Frankrijk.

Orang Betawie is het in de *Tijd* van den 31en October l.l. met Ds. van Lonkhuyzen eens dat de Javaan moreel diep gezonken is. Hij haalt hiertoe o.a. een stukje uit de *Getuige* aan, die op een correspondentie aan het *Bat. Nieuwsbl.* uit Soekaboemi wijst, waarin n.b., juist bijwijze van uitzondering, gewezen wordt op het lichtzinnig karakter van de Soendaneezen. Wanneer de indische brieven-schrijver van het Amsterdamsch katholiek orgaan dan nog verder in den breede uitweidt over misstanden op zedelijk gebied in de kampong, bemerken we, dat wel en ter dege een orang-betawie aan het woord is.

De koloniale medewerker van het *Alg. H.bl.* zit thans, naar het schijnt, met de te verwerken stof verlegen. In een nummer, dat van Maandag l.l., drie artikeltjes onder mekaar, Een paar cijfers, Indische statistieken en krachtig of slap bestuur, waarnaar we kortheidshalve verwijzen. In datzelfde nummer geeft het blad naar aanleiding van den, in het V.V. op de indische begrooting geuiten wensch naar bezuiniging een heel lijstje van in dat zelfde verslag geuite wenschen, die op vermeerdering van uitgaven aansturen. Het blad schrijft dan:

»In het algemeen nu, zal wel ieder de wenschelijkheid, of zelfs noodzakelijkheid, van al de opgesomde punten beamen; maar wie de verwezenlijking verlangt, mag zich — hoe ook in sommige opzichten kan worden bezuinigd — de meening wel voor goed uit het hoofd zetten dat ooit de gewone uitgaven van het Indisch budget zullen kunnen dalen.«

Maar, vragen wij, is het niet bezuiniging op het bestaande, die vermeerdering van uitgaven voor nieuwe doeleinden mêe mogelijk maken moet.

In het nummer van den 29en October ll. betoogt het blad, tegenover enkele bedenkingen in het V. V., dat er niets inconstitutioneels school in de gelijktijdige indiening van de indische begrooting, en de in den vorm van een wijzigingswet voorgestelde maatregelen tot verbetering van den economischen toestand der indische bevolking.

Vragen staat vrij, meent het blad in zijn nummer van den 28sten October ll., maar de vraag, opgesloten in de volgende opmerking in het V. V.: »Deze leden zouden het op prijs stellen, van de Regeering eene opgave te ontvangen, waaruit blijkt, in welke mate ons gezag sedert 1816 in Indië is uitgebreid: 1o. op vreedzame en 2o. op gewelddadige wijze« gaat het blad te ver. Er zijn bronnen genoeg, waaruit die gegevens te putten vallen voor wie daar belang in stelt. »De Minister is niet de particuliere secretaris van de Kamer en nog minder die van enkele leden, meent het blad.

(*Gedeeltelijk gecorrigeerd*).

Midden-Celebes.

De eerste leesavond door de Afdeeling 's-Gravenhage, Vrijdag 28 October gehouden was druk bezocht. De heer Engelenberg, assistent-resident-titulair, gaf van de leefwijze, de geaardheid, de nijverheid en kunstnijverheid, het lief en leed der Toradjas van Midden-Celebes eene boeiende beschrijving en vertoonde eene reeks lichtbeelden, besloten met enkele schetsen uit de Minahassa. Sprekers beschouwingen waren vooral belangwekkend, waar hij ook hier weder aantoonde, dat door opvoeding, de thans nog zeer weinig ontwikkelde volksstammen van Midden-Celebes tot zelfbestuur kunnen worden gebracht en dan onderling een statenbond zullen vormen, niet alleen onderworpen maar ook gehecht aan het Nederlandsch gezag, een bond, die, voor eigene huishouding geen uitgaven uit 's Rijkskas zal vorderen en gemakkelijk zijn aandeel in de algemeene bestuurskosten van Ned.-Indië zal kunnen dragen. Voor de opvoeding der thans nog koppensnellende en slavenslachtende stammen van Midden-Celebes rekende spreker in de eerste plaats op de christelijke zending en het was daarom, dat hij in beeld aantoonde wat die zending in een tijdsverloop van tachtig jaren in Noord-Celebes heeft verkregen.

Voor de ontwikkeling van Midden-Celebes is echter, de traditioneele onderworpenheid der Toradja-stammen aan Loewoe een belemmering, zoolang tenminste die staat, gerugsteund door Boné niet alleen alle streven tot beschaving en ontwikkeling in den weg staat, maar Boné zelfs door plundering, brandschatting en moord ons gezag hoont en bespot.

Van hetgeen de zendingsarbeid in Midden-Celebes thans reeds beteekent, gaf spreker in woord en beeld eene schets, zijne hoorders tevens een denkbeeld gevend van de hooge eischen, waaraan de zendelingen moeten voldoen willen zij bij zulk een natuurvolk werkelijk iets goeds kunnen uitwerken.

Bij het begin zijner rede, gaf hij te kennen, dat het voor hem een groot voorrecht was, zijn denkbeelden in enkele steden, waar afdeelingen van „Oost en West" gevestigd zijn, te kunnen toelichten omdat „het voortdurend versterken van den band tusschen Nederland en zijne bezittingen en koloniën in Oost- en West-Indië", blijkens hare statuten het doel onzer

FEUILLETON.

De Hechtste Band.

Naar het Engelsch door N. v. Z.

Hoofdstuk V.

Stel u voor een warmen namiddag in een ouderwetschen, engelschen tuin; de lucht bezwangerd met laterus- en reseda-geur, het gezoem van nijvere bijen, die over al deze door de zon geblakerde bloemen zwerven; hier en daar een boschje bloeiende planten, zonder eenige vooraf beraamde teekening, afgewisseld door helder groene grasvlakten; hoogklimmende, purpere clematis en kleine roode roosjes, waarboven witte vlindertjes fladderen; gladgeschoren iepenheggen en een steenen, met wilden wingerd begroeiden muur, die, volgens de regelen der welvoegelijkheid, den onmisbaren moestuin voor het oog van den voorbijganger verbergt.

Een der vleugels van het huis, een vierkante pastorie in Georgiaansche stijl — met een lange reeks groote ramen, — kijkt uit op een terras, waar muskusplantjes tusschen de voegen der steenen groeien, aan weerszijden afgezet door groote, uit graniet gehouwen urnen, waarin lak-geraniums en helderblauwe lobelia's welig bloeien. Een lage stoep, waarop zich hier en daar het gele leverkruid genesteld heeft, leidend naar het grasperk met den prachtigen ceder in het midden, die met zijne, als met mos bedekte, wijd-uitgespreide en tegelijk laag-neerhangende takken, de gasten van den predikant van Alconburt tegen de al te felle zonnestralen beschermt.

In de weide bij de pastorie werd juist de jaarlijksche bloemententoonstelling gehouden, en daar deze slechts door een lage heining was afgescheiden, heerschte er op het landgoed een drukte, die men bijna luidruchtig zou kunnen noemen. Allerlei soort van voertuigen bewogen zich over de keurig begrinte oprijlaan, feestelijk getooide menschen wandelden over de paden, op het veld staan enkele losse tentjes met wapperende vlaggen, een mallemolen draaide vroolijk rond; muzikanten bliezen flink er op los en een opgewonden menigte op hun zondags aangekleede dorpelingen, bewogen zich tusschen de notabelen uit den omtrek. Deze laatsten hadden bijna allen mijlen lang door stoffige lanen of over kale straatwegen moeten rijden om de verplichte bezichtiging te houden van de in de tentjes tentoongestelde, reeds verleppende bloemen en de tot reusachtige afmetingen gekweekte groenten, waarnaar zij zoo spoedig mogelijk rust en koelte gingen zoeken in den tuin der pastorie.

Onder den boom op het grasveld zat de vrouw van den gemeente-geneesheer; zij was algemeen bekend om haar spotzucht en juist bezig verontschuldigingen over de saaiheid van het feest te maken tegen een vriendin, die zij mee had gebracht — een dame, die, pas uit Indië teruggekomen, haar schoolkameraad in *het* „goede land" op was komen zoeken en die nu de opmerking maakte, dat haar gezellin zeker wel »iedereen« hier zou kennen.

»O ja, iedereen. En jaar in jaar uit, blijven het dezelfde personen. Bijna nooit gaat er een dood, zelden trouwt er een of hebben er geboorten plaats. Kijk, die grijze dames van middelbaren leeftijd daar, die worden hier »de *meisjes* Tucker« genoemd, en de jongste juffrouw Frost heet nog altijd »*Baby*«, ofschoon zij reeds twee en veertig jaren telt; en het ergste is, dat zij zich als zoodanig aanstelt! Deze samenkomst is *de* groote gebeurtenis van het jaar voor de gemeente Alconburt, en iedereen verschijnt er, omdat er een tuin-feest in de pastorie aan verbonden is.«

»En wat is dan de groote aantrekkelijkheid er van?« vraagt de andere op vriendelijken, maar hooghartigen toon.

»De predikant is de aantrekkelijkheid! Ds. Herbert Neale is bij iedereen geliefd. De mannen houden van hem, omdat zij hem verdraagzaam en gezellig vinden en hij ook een beetje aan sport doet. De vrouwen dragen hem op de handen, omdat hij vriendelijk deelnemend is en alles gelooft, wat zij hem vertellen; en de jonge meisjes loopen hem achterna, omdat hij een knappe weduwnaar is met één kind — het kleine meisje, dat wij bij onze aankomst gezien hebben — dat juist op een leeftijd is, om een goede stiefmoeder noodig te hebben.«

»Werkelijk?« merkte de luisterende onverschillig op, »wie was de vrouw van de predikant?„

»Zij stierf bij de geboorte van het kind, ongeveer zes jaar geleden. Zij had wat geld en was van goeden huize. De domine is niet onvermogend en stamt ook uit een oude familie. Dat kleine meisje zal, als zij groot is, een begeerlijke partij zijn.«

»Maar de predikant kan toch hertrouwen.«

»Och, tot nu toe heeft hij daartoe nog geen neiging getoond. Hij leidt een prettig leven, heeft een uitstekende keukenmeid en een uiterst fatsoenlijke huishoudster, die tegelijk ook kinderjuffrouw is van kleine Selma — een leelijke naam, maar zoo heette haar moeder ook. Zullen wij wat vruchten gaan eten? Het fruit is voor mij de grootste aantrekkelijkheid van deze soort partijen — altijd, als er nog wat over is gebleven! De luitjes nemen gewoonlijk dadelijk om de eettafel plaats en peuzelen, als sprinkhanen, alles leeg.«

Zij stonden op en wandelden het huis in. »Ik geloof,« vervolgde de doktersvrouw diepzinnig, »dat de dominé met hertrouwen zal wachten, tot hij in doodeman's schoenen kan stappen.«

»Wat meent u daarmede? vroeg de eerst zoo onverschillige dame, die nu eindelijk tot belangstelling geprikkeld was.

»Wat ik meen is, dat de landheer hier van de buurt een onaangename, oude, rijke heer is en dat diens vrouw er goed uitziet en twee-en-twintig jaar jonger is dan hij. Waarom zij ooit met dat monster getrouwd is, begrijp ik niet, tenzij dat zij in haar jeugd een teleurstelling had en toen, bang om als oude vrijster te blijven zitten, blij was zelfs Sir Robert Jardine te kunnen nemen, die, niettegenstaande hij toen reeds vijf-en-vijftig jaar en een nurks was, toch een titel en eenige duizenden 's jaars had. Zij behoort tot die soort vrouwen, die veel met predikanten op hebben en ik geloof zeker, dat, als Sir Robert op de jacht zijn nek eens brak of aan jicht kwam te overlijden, de heer Neale zijn geluk zou beproeven — maar of zij hem trouwen zou, dat staat nog te bezien.«

»Dat zal afhangen van wat zij bij een tweede huwelijk verliezen zou,« denk ik. »Heeft zij geen kinderen.«

»Neen, geen enkel, Stil! Daar komt zij aan, en Sir Robert ook; het kind, dat er bij is, moet de jongen zijn, dien zij uit Indië verwachtten — een neefje van Lady Jardine. Wat een stumpertje!«

Over het grasveld liep een knappe vrouw van middelbaren leeftijd en naast haar strompelde — alsof hij er knieën noch enkels op na hield — een man, met paars-roode wangen en neus, en wijduitstaande wenkbrauwen. Terwijl

Vereeniging is en ook bij „Oost en West" het bevorderen der belangen van die bezittingen en koloniën op den voorgrond staat. Overtuigd dat zijne plannen van opvoeding tot een goed zelfbestuur der daartoe aangewezen deelen van de Buitenbezittingen in den kring zijner hoorders sympathie zouden vinden, vroeg hij medewerking om ze te helpen verwezenlijken.

Bij het begin der Voordracht stelde de voorzitter der Afdeeling 's Gravenhage de heer George Kepper den inleider aan de vergaderden voor en na afloop sprak genoemde president in goed gekozen woorden warmen dank uit voor de leerrijke voordracht, hetgeen door een krachtig applaus der aanwezigen werd bevestigd.

Wij behoeven aan onze lezers niet te zeggen, dat de koloniale leer van den heer Engelenberg in haren grondslag geheel de onze is. Meermalen hebben wij in denzelfden geest onze gevoelens te kennen gegeven en o.a. over de toekomst van Sumatra sprekende, een bond van, onder Nederlands suprematie, zich zelf besturende staten, de beste oplossing genoemd. Er was echter in zijn opvatting één punt, dat onze ongerustheid opwekte; in een vroeger in „Het Vaderland" gepubliceerd artikel, had de heer E. de stelling vooropgezet dat voor Midden-Celebes niets te bereiken kon zijn, zonder dat eerst door de kracht der wapenen, de ontrouw en het verzet van het Lawoe rugsteunende Boné zouden zijn gestraft en onderdrukt.

Als tegenstanders van ieder wapengeweld, dat niet onvermijdelijk is gebleken, hadden wij hierover met den heer E. een onderhoud en vernamen toen tot onze voldoening, dat ook hierin hij onze geestverwant is. Men heeft het echter, zoo verzekerde hij ons, zoover laten komen, dat Lawoe en Boné thans zich niet in het minst storen aan de vertoogen onzer bestuursambtenaren en dezen, wanneer ze met hen in aanraking komen, onwelvoegelijk bejegenen.

Wij vernamen trouwens ook van andere zijde, dat nog kort geleden een der aan Lawoe onderworpen bergstammen zich niet heeft ontzien een drietal Nederlandsche onderdanen naar de bergen mee te nemen, ze te martelen en te dooden. De afgeslagen hoofden werden op lansen gestoken om in glorie te worden rondgedragen. Dit schandelijk feit bleef ongestraft.

Boné is bezig zich op weerstand voor te bereiden. Het is, zoo was de meening van den heer E., onvermijdelijk om volledige onderwerping te vorderen of anders te straffen. En dan hoe eer en hoe krachtiger, hoe beter om daardoor de kans op een langdurigen strijd zoo gering mogelijk te maken.

Java's opheffing.

Het was gisteren avond eene zeer druk bezochte vergadering van het Indisch Genootschap waar de in dit weekblad reeds ingeleide voordracht over „Java's opheffing" door mr. C. Th. van Deventer werd gehouden, en met groote belangstelling werd aangehoord.

Spreker deelde mede, dat in het Novembernummer van „de Gids" onder den titel „Koloniale hervorming?" van zijn hand een artikel verschijnt waarin het nu voorgedragene wordt behandeld.

Zijn rede ving aan met een woord van lof aan den minister van koloniën, die èn door de aanbevolen maatregelen ten behoeve van de economische ontwikkeling van Nederlandsch-Indië èn door de financieele regeling, het geld dat door het kwijtschelden van Indië's aandeel in de vlottende schuld beschikbaar komt afzonderlijk te administreeren, ongetwijfeld het goede wil ter bevordering der wezenlijke belangen van de inlandsche bevolking.

Verdient dan ook de qualiteit lof en instemming, de quantiteit noemt spr. mager. Die voorstellen toch zullen waarschijnlijk wel tijdelijk eene verdere inzinking verhoeden, maar tot eene algeheele opheffing van de bevolking van Java zullen zij niet voeren.

Spr. wees er op, dat het tekort der Indische begrooting voor 1905 bedraagt 14.6 millioen gulden. Het werkelijk tekort gaat echter de som van 5.3 millioen niet te boven aangezien voor 9.3 millioen besteed zal worden voor productieve werken. De zéér teleurstellende opbrengst van de gouvernements-koffieoogst over 1904 is een belangrijke factor tot deze uitkomst. Maar het meest bedenkelijke van den toestand is niet zoo zeer het tekort aan middelen als wel dat, ten einde een nog veel belangrijker tekort te vermijden, bij de raming der uitgaven van 1905 groote zuinigheid moet worden betracht en verscheidene op zich zelf zeer wenschelijke maatregelen moeten worden uitgesteld. En zóó ging het reeds jaren, en ligt hierin de verklaring van den ongunstigen economischen toestand die over het algemeen in Indië valt waar te nemen.

Spr. behandelde nu het renteloos voorschot van 22 ton en de zeer geringe ingenomenheid met dit stelsel; en het thans door minister Idenburg gedane voorstel: Indië's aandeel in Nederland's vlottende schuld, dat in den loop van 1905 een bedrag van tusschen de 30 en 40 millioen zal hebben bereikt, voor rekening van het moederland over te nemen. De door den minister voorgestelde maatregelen kortelijk opsommende, gelooft de spreker niet dat deze ooit die mate van economisch en intellectueel vermogen aan de inlandsche bevolking kunnen geven, om door eigen kracht haar toekomst te verzekeren; zelfs indien men zich wilde beperken tot de verbeteringen die geen stijging der vaste uitgaven ten gevolge hebben, zou men veel verder moeten gaan dan met 30 à 40 millioen te bereiken was.

Spreker wil dat volgens een weloverdacht plan de hand worde gelegen aan de opvoeding des volks. Hij wil geschrapt zien den rentepost van 3.8. millioen, Indië's jaarlijksche bijdrage aan Nederland wegens het aandeel der kolonie in de moederlandsche staatsschuld, en wil dit bedrag ook afgescheiden houden van de gewone begrooting.

„Waar Nederland alleen in zijn staatsspoorwegen „153 millioen Indische voorschotten heeft belegd en „bovendien uit die voorschotten niet minder dan 236 „millioen van zijn staatsschuld afloste, kan de vraag „of het billijk zou zijn Indië wegens 100 millioen aan „kasvoorschotten belast te laten met eene uitgave die „het belet zijn toekomst te verzekeren, geen vraag zijn."

Vóór alles acht spr. noodig: uitbreiding van het onderwijs en verlichting van de op den landbouwersstand drukkende belastingen. Een volk, mits leergierig, kan door goed onderwijs herboren worden; dat bewijst Japan waar de groote meerderheid der bevolking in 1867 niet veel hooger stond dan thans de bevolking van Java.

Spr. vraagt verdubbeling van het aantal bestaande scholen, verder zal ook de gelegenheid tot het vormen van inlandsche onderwijzers uitgebreid moeten worden en het elementaire ambachtsonderwijs bedacht moeten worden, Verder vraagt spreker verdubbeling van de capaciteit der opleidingscholen voor inlandsche ambtenaren, een tweede school voor Javaansche geneesheeren en eene technische- en stoomvaartschool in Oost-Java.

Dit onderwijsplan wordt door spr. geraamd op ƒ 1.350.000 meerdere kosten; wordt er nog ƒ 150.000 aan toegevoegd tot steuning van inlanders van buitengewonen aanleg in hunne studiën en tot het verleenen van meer subsidiën dan particuliere instellingen, dan blijft van den „rentepost" nog ƒ 2.361.000 beschikbaar waarmede volgens sprekers betoog ongetwijfeld verlichting van de lasten die op den landbouwersstand drukken, kunnen worden bekostigd. Spr. geeft eene regeling aan de hand om binnen enkele jaren te komen tot afschaffing van de heerendiensten, wat volgens sprekers berekening met 2 millioen zal kunnen volbracht worden. Een 3.5 millioen gulden zal dus voldoende zijn om op de aangegeven wijze te voorzien in de dringende behoefte. Drie ton blijft dan nog van den „rentepost" over en zal met dit overschot gewerkt moeten worden volgens dezelfde goede methode als de minister ten aanzien van de vrijgevallen 1.2 millioen wil toepassen.

Het schrappen van den rentepost — zoo was het slot van deze interessante voordracht — en het besteden van de daardoor vrijkomende gelden uitsluitend ten bate van Java's opheffing, vormen het complement van de schoone taak, tot welker vervulling de heer Idenburg de Nederlandsche natie oproept. Met dit complement zal echter een ander terrein kunnen worden betreden aan welks horizon het morgenrood gloort van een beteren dag, die nieuwe banen verlichten en nieuwe werelden ontsluiten zal. Het is het terrein van de „politiek met perspectief", de politiek der koloniale hervorming.

Van de gelegenheid tot debat werd allereerst gebruik gemaakt door den heer *van Santen*, die de voorstellen van den minister en van inleider beschouwen moet als het morsen met een houtje in de goot aangezien de hoofdfout zit in het treurig gehalte van het desabestuur; ook omtrent de regeling van en de controle op de heerendiensten hangt spreker een treurig tafereel op.

De heer *van Kol* is het geheel eens met de conclusie en het einddoel van den inleider, maar, om met eene uitdrukking van inleider te spreken: „Zoo komen wij er niet." De inleider heeft hem niet bevredigd daar hij terugdeinst voor de conclusie's. Met luttele bedragen is Indië niet te helpen. Het desabestuur is gedemoraliseerd, door ons cultuurstelsel, de Javaan is minder geschikt voor ontwikkeling dan de Japanner door zijne langdurige onderworpenheid. Er moet veel, veel meer gedaan worden. Aan de inlandsche nijverheid wordt nog niets gedaan. De Staat zal z. i. plantages en fabrieken moeten gaan exploiteeren. Een groote fout acht spreker dat de inleider niet aandrong op bezuiniging der militaire lasten die 30 pct. der begrooting bedragen.

Terwijl de heer *van Kol* milioenen bespreekt maakt de voorzitter Mr. N. G. Pierson hem attent op het vergevorderde uur, waarop de heer van Kol antwoordt: „Ja, mijnheer de voorzitter, ik zal mijne conclusie „maken, ik begrijp wel dat een oud minister van „financiën niet gaarne over millioenen hoort spreken!"

De heer Fokkens acht het eene illusie dat de heerendiensten met eenige millioenen zouden zijn af te schaffen.

De heer Mr. Ketjen ontkent in een spitsvondig tot den inleider gestelde vraag, dat de achteruitgang van den Javaan zou zijn toeteschrijven alleen aan de politiek der batige sloten. Zonder cultuurstelsel zouden er noch saldo's voor Indie, noch voor Nederland geweest zijn.

In zijn repliek betoogde de inleider dat door de meeste inlanders een verhoogd hoofdgeld zou worden verkozen boven de heerendiensten. Er is gezegd dat hij veel te weinig vraagt, maar z.i. is elke onderwijsuitbreiding van groot belang. De heer van Kol heeft schrapping van den rentepost een druppel in den oceaan genoemd, maar twee jaren geleden noemde hij het in de Tweede Kamer de eenige redding. Met den heer van Kol zou spr. de landrente willen verlaagd zien, maar geld *moet* er zijn en daarom wenscht hij allereerst de welvaart, de draagkracht te verhoogen.

Wat de batige sloten betreft, had Nederland niet uit Indië getrokken dan bezat men daar reeds vele spoorwegen en behoefde geen ƒ 4.000.000 rente daarvoor te betalen. Wij hebben hier het zonderlinge feit dat Indië de spoorwegen van Nederland bekostigde, en leenen moest voor de hare!

De militaire lasten zijn niet te verlagen, zij zijn reeds dalend, en percentsgewijs berekend en vergeleken bij Nederland, niet ongunstig, Al wat echter voor leger en vloot noodig is, moest zooveel mogelijk in Indië zelf aangemaakt worden, wat ten nutte zou komen van de inlandsche bevolking.

Ook wordt voor leger en vloot veel te weinig gebruik gemaakt van inlandsche krachten.

„Inkrimping van gebied," door den heer van Kol ook hier weder aangeraden, *„zijn laatste panacée"*, acht de heer van Deventer onzedelijk, omdat wij medeplichtig zijn als later de kooper uit de door hem duur betaalde landstreken zijn kapitaal tracht terugtewinnen. Ook zeer onpolitiek zou die handelwijze zijn daar de geheele bevolking van Indië ons niet meer vertrouwen zou en steeds het gevaar voor zich zien eerlang ook *verkocht* te zullen worden. Bovendien zou aanleiding kunnen gegeven worden tot internationale conflicten. En last not least: hoe zouden wij aan den eenen kant alles doen ter opheffing en opvoeding van de bevolking van Java waardoor deze eerlang, niet meer als koeli's maar als zelfstandige individu's zich zullen verspreiden in kolonie's over den archipel — en aan den anderen kant, tegelijk dat wij dat doen, hun de gelegenheid ontnemen zich te vestigen op de eilanden zoo dicht in de buurt gelegen, door die te verkoopen. Men betrachte toch de historie: wat was Australië voor 100 jaar? Men bedenke dat Japan den vreeselijksten en bloedigsten oorlog die in de geschiedenis bekend is, voert, om zijn invloed op Korea en Zuid-Mandsjoerije te behouden. (Luid applaus.)

R. B.

Oost-Indische berichten.

Java. De *Locomotief* merkt naar aanleiding van het gebeurde te Poerwodadie **met den brief uit Tjepoe** op, dat er voldoende aanwijzingen zijn, waaruit blijkt dat onder het volk niet het geringste broeit, nergens is er een spoor van een schaduw, die groote gebeurtenissen vooruitwerpen. De opmerking van den resident acht het blad dan ook zeer juist, dat men daar met een geheel individueel feit te maken heeft. Schrijver zou slechts één reden kunnen constateeren voor volksontevredenheid in die afdeeling en die is: afgunst en nijd tegenover de bevolking van het aangrenzend district Godong. Dáár ziet men op dit oogenblik uitgestrekte velden met *rijpende*, *hier* enorme complexen met *halfvolwassen* padie, terwijl men *ginds* druk bezig is met planten. En in Grobogan geen scheutje water voor de djagoeng, aan padie-planten, denkt niemand. Bij een eenigszins jaloersch aangelegde natuur, zou dat groote verschil in economischen toestand wel tot wrevel kunnen leiden, maaar de bevolking dier streek berust in het onvermijdelijke en wacht geduldig op betere tijden, wanneer de irrigatiemannen aan 't werk gaan.

Het blad bepleit verder het bestaan der **dessa-loemboengs** en weet mede te deelen dat deze zoo vol zijn opgeschuurd met padie, dat zelfs, bij tegenspoeden met de weersgesteldheid, een herhaling van de toestanden in 1901 en 1902 niet meer plaats kan hebben. Hij noemt de dessaloemboengs een Porth-Arthur tegen den kwaden dag. Opmerkelijk noemt de schrijver het, dat zoowel de inlandsche ambtenaren als de kleine man zelf op de vraag of de dessa-loemboengs zouden kunnen blijven bestaan, indien het bestuur ze geheel aan de dessa overliet en zich er niet meer mede bemoeide, een beslist ontkennend antwoord gaven en daarom acht hij het urgent hun bestaan niet afhankelijk te stellen van persoonlijke gevoelens, maar het eens en voor altijd bij Gouv. besluit te verordenen.

Daarna wijdt hetzelfde blad een zeer belangrijk hoofdartikel aan **de expeditie naar het sneeuwgebergte**, omdat deze expeditie een zuiver nederlandsche mag genoemd worden, in tegenstelling met de meeste andere, zoo niet alle, wetenschappelijke expedities der laatste tientallen jaren in Ned.-Indië ondernomen.

Reeds sinds jaren was in de bestuursvergaderingen van het K. N. Aardrijkskundig Genootschap het onderwerp ter sprake gebracht, omtrent het instellen van een onderzoek naar de groote, witte plek, welke op de bestaande kaarten het onbekende binnenland van Nieuw-Guinea aangaf en welke zich nog veel grooter zou voordoen, indien daarin niet voorkwam het alleen uit de verte aanschouwde sneeuwgebergte, waarna slechts enkele toppen door peilingen van uit zee zijn vastgelegd. Na een overzicht te hebben gegeven van de bekende voorbereidingen en uitrusting, behandelt het blad de verdere uitbreiding, welke de expeditie heeft ondergaan.

Verder vestigt *de Locomotief* nog de aandacht op de vreemde verhouding, die er bestaat tusschen het **departement van oorlog en de rekenkamer in N.-I.** en toont middels een aantal sprekende bewijzen aan, dat de algemeene rekenkamer het in den regel heeft begrepen op het **D. v. O.** en dat op het gebied van legeruitgaven niet veel aan het speurend oog van het contrôle-college ontsnapt.

De *Sem. Ct.* weet mede te deelen dat door den heer G. F. W. van Maanen, van Bodja een **kapokmachine** is uitgevonden, waarvoor zich de maatschappij »de Vlijt« interesseert en waardoor het mogelijk wordt kapok machinaal te zuiveren, zonder de tot heden noodzakelijke localiteit en zonnewarmte te gebruiken.

Moge het practische nut spoedig blijken!

De heer Borel is verontwaardigd over het geringe bezoek aan de **tentoonstelling Nieuwenkamp** in den »Kunstkring te Batavia; het indische publiek doet alsof er geen kunstkring en geen kunst bestaat en trekt zich van zoo'n met liefde en toewijding verzorgde tentoonstelling niets aan, schrijft hij in het *Bat. Nbl.* En toch is deze tentoonstelling zeer merkwaardig, vooral om het feit, dat het in-hollandsche van Nieuwenkamp in Indië te zien is, dat werkelijk meer dan *zeven* bezoekers waard is.

De nabloei op de koffieperceelen noord en zuidwest van den Kloet is volgens het *Soer. Hbl.* bevredigend. Op de perceelen op de hellingen van den Kawi staat de **koffie** minder gunstig; in het malangsche en op den Smeroe is de bloei voor een groot deel mislukt. Op de perceelen in het Yanggebergte staan de zaken gunstig, maar in het banjoewangische zijn de bloesems grootendeels verregend. Tengevolge van een en ander zijn de vooruitzichten van den aanstaanden oogst over 't algemeen niet zoo gunstig als aanvankelijk verwacht werd.

Een groote teleurstelling voor de **Witte Kruis-Kolonie** is het, dat door de regeering bezwaar is gemaakt om deze kolonie geldelijk bij te staan voor de door haar gedane uitgaven in 1901 en 1902 ten behoeve van de verhongerde inlandsche bevolking in de residentie Semarang, die door het bestuur naar het gesticht werden gezonden, zooals door het *Bat. Nbl.* wordt medegedeeld.

Bij de **verwisseling van landvoogd** werden geen bepaalde redevoeringen gehouden; beiden excellenties bepaalden zich tot korte toespraken.

Bij het vertrek van Z. E. Rooseboom werd veel belangstelling getoond.

In *het Nieuws van den dag voor N.-I.* komen uit de Preanger van zekeren **Am** eenige interessante losse opmerkingen voor over de oorzaken van **den ongunstigen economischen toestand der bevolking**. Hij is van meening dat er nog veel te doen is ter wille van het volk en het schoone vruchtbare land, ja oneindig veel meer dan thans gedaan wordt omdat er beter van den bodem *kan* geprofiteerd worden, doch *ook* en *vooral*, omdat tegenover den javaan (eigenlijk zou hij van den soendanees behooren te spreken) veel goed te maken is en wij verplicht zijn hem de hand te reiken, nu 't noodig is, na zooveel van hem te hebben getrokken.

Het zijn toch niet enkel »rampen van hooger hand« of abnormale weersgesteldheid, die de schommelingen in den economischen toestand van het volk gebracht, het financieel verval bewerkt en de »inzinking« bevorderd hebben, zegt hij zeer juist.

Onvoldoend bestuursbeleid, onberedeneerde opvoering van lasten, praktische ongeschiktheid der industrieelen en vooral namelijk het volkskarakter zijn, volgens schrijver, de hoofdoorzaken van den financieelen achteruitgang van het volk, terwijl bodem en klimaat toch alles aanbieden, wat men bedenken en wenschen kan, om rijkdom en welvaart al te doen toenemen.

Op zijn reizen nu en dan in de gelegenheid om met dezen en genen planter en erfpachter over de toestanden van gedachten te wisselen, heeft schrijver indrukken opgedaan waarvan hij er enkele weergeeft, ten einde ook iets te kunnen bijdragen om de handen aan het werk geslagen te zien, ter opheffing van het volk en ter betere exploitatie van den zoo enorm vruchtbaren en rijken bodem.

De volbloed Soendanees en in sterke mate de halfbloed Soendanees-Javaan heeft een soort luiheid, een *laisser aller* over zich, die verderfelijk werkt op land en volk. Hij acht dezen volkskaraktertrek den grootsten vloek voor het volk zelf, aan welker verbetering niet genoeg kan worden gearbeid.

De weg, die daarbij gevolgd moet worden, kan naar zijn meening niet anders zijn dan ontwikkeling als landbouwer, aansporing tot spaarzaamheid om te leeren op eigen been te staan en de egoistische hulp van hoofden en belangstellende europeesche menschenvrienden te kunnen ontberen.

»Onderwijs den Soendanees *niet* door hem in zijn jeugd »naar een europeesche school te zenden en hem nederlandsch »te leeren spreken en lezen, maar leer hem proef-ondervindelijk, hoe rijk zijn land is; doe hem de schatten van »den bodem duidelijk opmerken, leer hem beseffen dat, door »schatten er uit te halen, hij kan en moet komen tot den staat »van een welgesteld man. Doe hem inzien, dat de welgestelde man door spaarzaamheid zich hoedt tegen »rampen van »hooger hand«, als slechte weersgesteldheid, misgewas en zij »wijst aan het volk de grootste weldaad. Landbouw-credietbanken en economisch goed ontwikkelde bestuurders voor »de schoone Preanger zijn hoogst noodig. In deze richting »dient snel en bedachtzaam gehandeld te worden om de »bevolking te helpen en tegen verdere »inzinking« te behoeden.«

Duizenden en tienduizenden bouws zijn nog onontgonnen en nog veel uitgestrekter zijn de complexen braak liggende gronden, die slechts wachten op de hand van den ontginner om hun schatten te toonen.

Ook van het aanstaand Landbouwdepartement verwacht schrijver veel goeds voor de thans aan financieele uitputting lijdende javaansche bevolking.

Schrijver is niet best te spreken over emigratie naar Sumatra en Borneo en wel met 't oog op het enorme verschil in volkskarakter tusschen inboorlingen *van* en emigranten *naar* die gewesten, en het tegenstrijdige hunner respectievelijke begrippen omtrent eerbied en gehoorzaamheid jegens eigen hoofden en aanzienlijken en de kompeni.

Het wil hem voorkomen dat eerst met alle inspanning behoort te worden getracht den Javaan hulp te verleenen, des noods met door leening verkregen geld, door exploitatie op de meest oordeelkundige wijze van Java's bodem, de aanwezige hulpbronnen en den verbeterden rijstbouw, waartoe het nieuwe landbouw-departement den sterksten stoot zal behooren te geven.

De erfpachters en planters in de Preanger zijn voor het grootste gedeelte zeer ingenomen met de oprichting van het

---

zijn vrouw glimlachend boog en dezen en genen de hand schudde, keek hij rond met een uitdrukking op zijn gezicht, alsof hij het liefst de beleefde begroetingen van al die vrienden en kennissen zou beantwoord hebben door hun zijn stok voor te houden.

Achter hen aan kwam kleine Paul Vereker, die nu sedert een week in Engeland was, en door geoefende handen veel meedoogenloozer met borstel en spons verzorgd werd dan door zijn geliefde en veel betreurde baboe. Zijn fijn bruin haar was nu behoorlijk geknipt en gekapt, de fluweelen pakjes waren door keurige »Etons« vervangen en het kleine petje door den geëikten strooien hoed. Het was een aanvallig kind, zooals het daar liep met zijn lenig, welgevormd lichaampje en zijne buigzame ledematen, zijne regelmatige trekken en glinsterende oogen; ofschoon op zijn puntig, mager gezichtje thans voornamelijk vrees, wantrouwen en bevreemding te lezen stonden.

De jongen voelde zich diep ongelukkig. Zijn engelsch was nog zeer gebrekkig, ofschoon hij gedurende de reis reeds veel aangeleerd had; niemand in »Farm Park« (of ergens anders in dit vreemdsoortige land) verstond een woord hindostansch of wist of iets van Indië af. Hij kreeg geen rijst met suikerstroop voor zijn ontbijt; hij werd 's morgens om vijf uur wakker, maar mocht zich dan niet dadelijk aankleeden; hij moest een bad nemen als hij opstond, in plaats van midden op den dag; hij miste erg zijn baboe, zijn grootmoeder en mevrouw Watson; hij wist nooit zeker, of de hem omringende menschen heeren en dames of bedienden waren, en dacht, dat hij wel nooit het onderscheid tusschen hen zou leeren. De vriendelijkheid zijner tante begreep hij niet en voor den ouden oom was hij bang. En nu hadden zij hem hier gebracht naar een groot *rameh-rameh* (*tomasha*), na een langen rit, vroeg in den namiddag (heelemaal niet de goede tijd om uit te gaan, volgens Paul's begrip) en hij voelde zich erg slaperig en misplaatst.

De predikant kwam hen vriendelijk groetend tegemoet. »En dit is de kleine vreemdeling?« zeide hij, Paul oplettend beschouwende. »Hoe bevalt je de overgang van de zwarten naar den blanken kleine man? Heb je 't koud? Wij zullen Selma eens op gaan zoeken. Ik wed, dat zij bij de theetafel staat koekjes te eten. Kom, Lady Jardine, laat ik U een kopje thee geven — en U ook, sir Robert.

»Wat?« riep de laatste luid; noch zijn vrouw, noch de dominee letten echter op deze vraag, want dat was het stopwoordje van den landheer en Lady Jardine beweerde dan ook, dat zij, zoo zij hem iets bizonders te zeggen had, altijd begon met iets onverstaanbaars te mompelen, om de onvermijdelijke vraag uit te lokken. Maar Sir Robert had geen lust in thee; hij verlangde zeer zijn eigen bloemen en groenten te gaan bekijken, die door zijn oppertuinbaas waren ingezonden; en de dominee geleidde Lady Jardine naar het huis, pratende over eenige gemeente-aangelegenheden, waarin zij veel belangstelde; Paul volgde hen lijdelijk.

De dominee had gelijk. Selma stond bij de theetafel, doch onder het wakend oog van Pritchard, de huishoudster, die met haar aschkleurigen haardos glad op het voorhoofd geplakt, achter de tafel stond om thee en koffie te bedienen. Selma liep netjes, in een witgesteven jurkje met blauwe lintjes en met lange, over haar schouders vallende blonde krullen, tusschen de gasten rond, dezen borden met allerlei lekkers aanbiedend en zelve genietend van de aandacht, die zij trok. Zij was juist bezig een schaal met roode en witte schuimpjes te presenteeren aan een oude dame, die vriendelijk tegen haar lachte en reeds de hand uitstak om een gebakje te nemen, toen de schaal omsloeg en een stroom van koekjes op den grond viel, op hetzelfde oogenblik, dat de dominé met Lady Jardine binnen kwam.

»Daar is de lieve Selma!« riep Lady Jardine, midden in de hoop koekjes trappende.

»Geef mij een zoen, lieveling; en kijk eens, deze kleine jongen — is heelemaal uit Indië gekomen om bij ons te wonen; je moet heel lief voor hem zijn, want hij heeft ook geen broertjes en zusjes — net als jij.«

Zij keerde zich tot Paul en duwde hem naar Selma toe; de kinderen gaven elkaar verlegen en onwillig de hand. Zij vormden eene eigenaardige tegenstelling — de jongen met zijn strak arabisch-achtig gelaat en zijn vreemde groote achtige oogen — en het meisje met haar frissche, zachte gelaatskleur, onschuldigen oog-opslag en glanzende blonde haren.

»Wel« vroeg Lady Jardine aan den dominè, terwijl zij naar de theetafel toeliepen, »wat zegt U van mijn neefje?«

»Hij lijkt mij een aardig ventje. Het zal mij verwonderen »wat de jonge Bob Jardine van hem zeggen zal.«

»Gelukkig komt Bob in deze vacantie niet bij ons. Hij »zou zeker het arme kind heelemaal van streek brengen. »Mevrouw Jardine gaat dezen zomer met al haar kinderen »naar Schotland, daarom komt Bob niet bij ons vóór de kerst»vancantie. Het spreekt van zelf, dat wij graag hebben, dat »hij telkens eenigen tijd op »Farm Park« komt doorbrengen, »daar hij later de erfgenaam zal zijn, maar toch ben ik altijd »blij, als zijn bezoeken weer achter den rug zijn. Hij is zoo »levendig en luidruchtig, en maakt zooveel vuil, wat echter »heel natuurlijk is voor een jongen van veertien jaar.«

»Dit kleine ventje ziet er kalm genoeg uit — hij zal »niet veel last veroorzaken.«

Ja, hij schijnt er zich nu rustig bij neer te leggen, maar in het begin was hij lastig genoeg. Ik hoop, dat hij zich gelukkig zal gaan gevoelen. Alles moet nu zoo vreemd voor hem zijn in deze andere omgeving. U weet niet, hoe allergekst hij er bij zijn aankomst uitzag! Ik was erg blij, dat Bob toen niet op »Farm Park« was om hem uit te lachen. Een zendelingpaar heeft hem mij te Londen afgeleverd, grappig-uitziende menschen, beladen met allerlei bundels en pakjes. Zij schijnen erg lief voor hem geweest te zijn, want hij huilde vreeselijk, toen hij van hen af moest.

zelfstandig landbouw-departement, al zijn ze niet blind voor de moeielijkheden, die voor hen kunnen ontstaan bij mogelijk verschil van gevoelen tusschen chefs en ambtenaren van de departementen van B. B. en Landbouw.

Het *Bondsblad* wijdt een artikel aan **de reorganisatie bij de Staatsspoorwegen** die met verlangen wordt te gemoet gezien en geeft in verband daarmede eenige wenken, die zoowel den lande als den minderen man ten goede kunnen komen.

O. m. acht schrijver de tegenwoordige opbrengst van bagage te miniem, *omdat* de vrije en vaste koelies de opbrengst in hun eigen zakken laten glijden, wijl de vrijen geen betaling ontvangen en toch moeten leven, terwijl de vaste koelies geen voldoende salaris krijgen, want wat is, zegt schrijver, f 2.50 à f 3 's maands?

Hij raadt dus aan geen vrije koelies op de stations en halten toetelaten.

Ook zorge men er voor dat de mandoers, rangeermeesters, conducteurs en klerken beter betaald worden. De benoeming van klerken tot halte-chef eischt ook een betere regeling, zoodat de lui eenigszins kunnen rekenen op een behoorlijke beurt. Ook de positie der stations-commiezen verdient een betere regeling; er zijn er nu bij, die 7 jaren op hetzelfde tractement loopen en nog geen kans zien om stationschef te worden.

En zoo gaat schrijver voort met te wijzen op lotsverbetering der commiezen, halte-chefs, sous-chefs, stations-chefs en last not least op de afschaffing van de indemniteit voor schrijfbehoeften. Ook vestigt het blad zeer terecht de aandacht op de **hooge vrachten** op de meeste lijnen. Wanneer eenmaal europeesche landbouwers aan het werk zullen gaan, mag hieraan wel eens gedacht worden, want die hooge vracht is een groote hinderpaal voor hen, die door kleinen landbouw in hun onderhoud zullen moeten voorzien. Zoolang dit bezwaar niet uit den weg wordt geruimd, zal er niet veel winst gemaakt kunnen worden met het telen van groenten en vruchten voor de europeesche markt.

Over de herziening der telegraaftarieven is het *Bat. Nbl.* niet erg tevreden; het blad acht de verbeteringen gebaseerd op een toestand *niet* van vooruitgang, maar van stilstand. Zijn voornaamste bedenking tegen dezen overigens van ernstig willen getuigenden, arbeid is dan ook dat de kruidenierspolitiek daarin overheerschend is. De eenvoudige waarheid dat, vooral in het post- en telegraafverkeer zoo dikwijls aangetoond, verlaging van tarieven altijd en *overal* toeneming van het verkeer tengevolge heeft, is bij deze herziening over 't hoofd gezien. Ook waarschuwt het blad er tegen de hervorming niet te beginnen in de details, maar in de hoofdzaak.

De inrichting, het stelsel van het post- en telegraafwezen is verouderd, *dáárin* moet allereerst verbetering worden gebracht, de bijzaken volgen van zelf daarna.

Het *Soer. Hbl.* bespreekt in een belangrijk hoofdartikel **de defensie en de tegenstanders, die wij in Indië kunnen verwachten.** Het blad acht alléén Amerika en Japan in staat om, althans in een enkel deel der wereld, gunstiger maritieme posities intenemen dan Engeland en dat wel in Oost-Azië.

Is de sterkte ter zee en de strategische positie van Engeland, dat nooit zal kunnen toestaan, dat een groote mogendheid het kleine, onschadelijke Nederland in den O.-I. archipel verdringt, reeds voldoende om het oude Europa van aanslagen daartegen af te houden, tegen die van de genoemde jongere rijken vermag het ons slechts bij te staan, wanneer wij zelve in staat zijn, om den strijd zoolang te rekken tot zijn ondersteuning in kan grijpen en dan nog alleen wanneer onze weermiddelen van dien aard zijn, dat ze voor de aanvalsmiddelen van den bondgenoot een waardevolle toewas zullen vormen.

Met moet dus 1e trachten den oorlog te rekken, ten einde vreemde mogendheden gelegenheid te geven in te grijpen en 2e de weermiddelen zoolang mogelijk in tact houden, opdat de bondgenoot terstond krachtig door ons gesteund kan worden.

Is dit tweeledig doel te bereiken door een verspreid leger van pl.m. 40.000 man, bijgestaan door een escader, dat dien naam niet verdient, omdat het er alle eigenschappen van mist en dat zoo zwak is, dat aan eenige offensieve onderneming niet te denken valt, terwijl het als steunpunt een haven heeft als Soerabaja? Op deze vragen geeft de schrijver een beslist ontkennend antwoord. Men heeft zich tevreden gesteld, wat de kustbescherming betreft, met het bouwen van eenige min of meer sterke batterijen, veelal bewapend met voor zijn taak niet voldoende berekend geschut, waarbij alleen het idée kan voorgezeten hebben zich te beveiligen tegen ondernemingen van *geisoleerde* vijandelijke kruisers; tegen gewone coups de main van een eenigszins krachtige scheepsmacht voldoen zij niet en kunnen zij niet voldoen, ook al waren zij dubbel zoo zwaar bewapend als nu 't geval is, omdat noch te Semarang, noch te Sabang, noch te Soerabaja een voldoende troepenmacht aanwezig is, om een landingsdivisie op eenigen afstand van die batterijen gedebarkeerd, met het doel deze onschadelijk te maken, krachtig te gemoet te kunnen treden. Door een *betere* vloot gesteund, kunnen de aangelegde kunstwerkjes voldoende medewerken bij de handhaving onzer onzijdigheid; in een strijd tegen een vijand op onze kusten verschenen, met 't oogmerk *ons zijn wil op te leggen*, vermogen ze weinig, kustverdedigingen en drijvende verdedigingsmiddelen moeten elkaar aanvullen; de een kan den steun van den ander niet ontberen. Met 16-mijls kustverdedigers, als onze schepen van het type Koningin Regentes, kan schrijver zich niet vereenigen. Twee à drie mijl minder vaart zou de onvoldoende pantsering en zwakke bewapening zeer ten goede gekomen zijn en deze kustverdedigers geschikt hebben gemaakt om krachtige schepen het hoofd te bieden, terwijl ze nu voor den flinken gepantserden kruiser de vlag zullen moeten strijken of ondergaan.

Alles wat gedaan is, met betrekking tot de kustverdediging, acht de schrijver hoogst onvoldoende en *hoogstens* geschikt om mede te werken tot handhaving van de neutraliteit. Landingen zullen niet voorkomen kunnen worden, noch op Java, noch op Sumatra, om van de andere eilanden niet te spreken, welke alle versterking missen, terwijl de vloot ongeschikt is tot offensieve handelingen.

Het landleger zal dus den strijd moeten uitvechten; wij moeten dus onzen uitgebreiden archipel op Java verdedigen en kunnen tegen elke bezitneming van een gebied *buiten* dat eiland niets anders dan een protest stellen, dat nutteloos zal zijn. omdat de wapens ontbreken, die dit kracht moeten bijzetten. Een leger van eenige beteekenis toch bezit slechts Java, de andere eilanden kunnen aan geen tegenweer denken.

Java zal verdedigd moeten worden achter de accèssen, welke voeren tot Bandong's vlakte. Ofschoon hierbij wel het idée heeft voorgezeten om den vijand aan het lijntje te houden en den oorlog te rekken, betwijfelt schrijver of dit resultaat bereikt kan worden.

Schrijver eindigt zijn opstel met de opmerking dat een verdediging van den archipel op Java een even groot onding is, als een verdediging van Java bij de accèssen tot de hoogvlakte van Bandong, hetgeen hij later hoopt aan te toonen.

Sumatra. De *Sumatra-bode* behandelt in een zijner hoofdartikelen **den spoorwegaanleg op Sumatra** en weet medetedeelen dat er thans bij de regeering twee voorstellen in overweging zijn, n.l. *a. Spoorwegaanleg in Zuid-Sumatra* en *b. Uitbreiding van Ombilin kolenontginning in verband met spoorwegaanleg in Midden-Sumatra.*

Een eigenaardige indruk maken volgens den schrijver de verschillende artikelen over dit onderwerp in eenige Indische bladen, terwijl de heer VAN DER WAARDEN zich in het *Soer. Hbl.* nog al voorbarig uitte, door den wensch uit te spreken, onverwijld met de opnemingen van de Ligtvoetlijnen zou begonnen worden. Schrijver meent dat de regeering een goed werk zou doen wanneer zij hare zienswijze over het emigratie-vraagstuk en den spoorwegaanleg op Sumatra openbaar maakte.

Met zijn betoog toont schrijver aan:

1⁰. dat voor een bevredigend debiet der Ombilin-kolen afvoer via de Oostkust naar Singapore dringend noodzakelijk is;

2⁰. dat, om dien afvoer zoo goedkoop mogelijk te doen plaats hebben,

a. de mijn verbonden moet worden met eenig punt aan een der groote rivieren, die aan de Oostkust uitmonden;

b. het transport voor de te Sabang en Padang te verkoopen kolen bekort moet worden, waardoor de vervoerkosten minder op het product zullen drukken;

3⁰. voor het vervoer te water komen noch de Rokan, noch de Indragiri, noch de Djambi in aanmerking;

4⁰. de Siak rivier is aanwezig voor het transport over zee;

5⁰. uit het oogpunt van kolenvervoer, zoowel als uit dat van het belang van den handel in inlandsche producten is noodig de aanleg eener spoorlijn van de mijn naar Pakan Baharve, waar voor de kolen het watertransport moet aanvangen;

b. de bekorting van het traject naar Padang behoort plaats te hebben door den Soebangpas en verder Fort van der Capellen verbonden te zijn met de spoorlijn.

Door die bekorting wordt een goedkooper kolenvervoer verkregen en tevens is zij van groot belang voor den padangschen handel.

De schrijver eindigt zijn beschouwingen met er op te wijzen dat, een emigratie *en masse* niet doenlijk zijnde, een emigratie op *kleine schaal* van goede javasche landbouwers aanbeveling verdient; het doel moet dan zijn om zekere streken der buitenbezittingen tot ontwikkeling te brengen.

Als zeer geschikt voor een proef acht hij het door den assistent-resident Heijting bezochte terrein tusschen Sasak en Tikoe op de kust. Dit terrein is daarom zooveel te meer aan te bevelen, omdat het plan bestaat, de geprojecteerde spoorweg-zijlijn van Loeboek-Aloeng naar Priaman door te trekken tot Soengei-Linau aan de kust, waardoor dat terrein dus in de nabijheid een spoorwegverbinding krijgt. De omwonende maleiers kunnen dan bovendien eens zien wat een werkelijk landbouwer van zijn gronden weet te maken.

De *Deli Ct.* **den nieuwen tocht naar de Gajoe Loeös** besprekende, acht een spoedige herhaling van ons bezoek aan deze streken gewenscht daar de kleinzielige hoofden herhaaldelijk aan hun plicht moeten worden herinnerd tot het behartigen der volksbelangen. Hoewel het verzet op afdoende wijze is gebroken, heerscht er nog een uiterst vicieusen toestand. De hoofden hebben volstrekt geen besef van verantwoordelijkheid en dienen meer hun eigen dan het volksbelang, zoodat de mogelijkheid bestaat dat de eene of andere raddraaier toch nog weer tot verzet weet aan te moedigen; ook daarom is een tweede tocht daarheen niet ongewenscht.

Het *N. v. d. D. voor N. I.* en het *Bat. Nbl.* de **nieuwe koelie-ordonnantie** besprekende zijn het vrij wel eens, dat daarin veel goeds voorkomt, maar dat ook de oude ordonnantie goed was, indien zij maar *naar behooren was nageleefd.* Ware aan de bepalingen strikt de hand gehouden, het bestuurstoezicht minder nalatig geweest en waren de aan den dag getreden misbruiken voorkomen kunnen worden, dan zou het nog te bewijzen vallen of het stelsel bij richtige uitvoering, verkeerd gebleken zou zijn en inderdaad herziening behoefde. Wanneer deze nieuwe ordonnantie wordt overtreden, zal men het betere niet bemerken. Het *N. v. d. D.* acht de ordonnantie *te* uitsluitend gericht op het beschermen van den werkman. Het is goed dat deze wordt gewaarborgd tegen willekeur, maar men behoeft niet te overdrijven zegt de heer Wijbrands. Er worden te overdreven voorzorgen genomen voor het heil van den koelie, welken indruk ook wij bij het lezen van het concept kregen.

De **onderwerping van de geheele Hoogvlakte** aan ons gezag is dus, blijkens de *Deli-Ct.* een voldongen feit, ofschoon aan de formaliteiten nog niet in alle opzichten is voldaan. Dit geldt meer voor het oostelijke dan wel voor het westelijke gedeelte, daar de kampongs in het westen hun eedformules hebben uitgesproken zoodat de arbeid van den assistent-resident in deze streken is afgedaan. Het overschot van het bedrag, na aftrek van de excursiekosten, die op een 6000 dollars worden begroot, wordt voorgesteld door den assistent-resident te besteden tot het maken van een begin met bevloeiïng van de hoogvlakte door de regeering.

Moge dit plan spoedig doorgaan!

De *Deli Ct.* deelt mede dat de medansche troepen den 3en October van Deli Toewa zijn teruggekeerd van hun **excursie op de Hoogvlakte.** De tocht van Bahroe djoeloe naar de Hoogvlakte moet bijzonder zijn meegevallen, dank zij de 3000 Batakkers uit den Deli-doekoen, die in heerendienst bezig waren een breeden weg aanteleggen van het sanatorium naar de Hoogvlakte, waardoor men voortaan per kar naar de Hoogvlakte zal kunnen komen, daar de weg 4 meter breed wordt.

Uit **Palembang** wordt medegedeeld dat de sergeant Kok een vijandelijke schuilplaats in Boven-Pidjoan heeft overvallen, waarbij de vijand vier man verloor en wij een gewonde hadden.

Overige buitenbezittingen. — Boni. Uit Celebes wordt aan het *Soer. H.bl.* geschreven dat de oorlog met Boni, zooals bekend, loopt over het afstand doen van het recht tot heffen van bea door de boegineesche vorsten en dat dezen hiertoe vooralsnog niet genegen zijn. Van hun standpunt, met wat zij in Bwool en Dongala zien gebeuren voor oogen, kan men volgens den schrijver moeielijk anders doen dan hun gelijk geven.

De vorst van Boni is dan ook ongenegen tot het sluiten van een contract, waarbij hij tegen een vaste som afstand zou doen van zijn bea-recht. Als reden van zijn weigering gaf de vorst op dat het toch niet aangaat om zoo'n grooten heer als den toewan besar te belasten met de inning van zijn bea, want stemde hij er in toe, dan zou feitelijk de toewan besar zijn mandoer wezen.

Uit Dongala werd bericht dat het landschap met begin 1905 zal ressorteeren onder Menado met een assistent-resident te Dongala en een civiel gezaghebber te Palos. De vorst zal dan alleen ontvangen de 4000 gulden, waarvoor hij indertijd zijn bea-recht aan het gouvernement afstond en heeft verder nergens mee te maken. Het zou verder reeds vaststaan dat Tontoli onder den assistent-resident van Dongala komt, met een controleur te Tontoli en de vorst alleen zijn f 2000 krijgt, het bedrag voor het bea-recht.

Er schijnen volgens den schrijver plannen te bestaan om de wenschen van het bestuur met geweld door te drijven en is dit zoo, zegt hij, dan zal er heel wat bloed vloeien voor die paar tienduizend guldens, daar men als zeker mag aannemen dat de andere vorsten Boni zullen bijvallen, want ook zij, gesteund door dit vorstendom blijven weigeren. Wat de vorsten van Bwool, Tontoli en Dongala zullen doen in het onderstelde geval, is vooralsnog niet uit te maken.

RECLAMES.

West-Indische Berichten.

Suriname. De kolonisatie blijft zich in de aandacht der surinaamsche pers verheugen. De *N. S. C,* raadde aan, het eens met Barbadianen te probeeren, waartegenover de *Suriname* opmerkte, dat afgezien van de minder goede eigenschappen dier luitjes, van 'n dergelijk plan niet veel te verwachten was, omdat Barbados geen noemenswaardig aantal mannelijke kolonisten zou kunnen leveren, omdat het ze niet heeft. Het vrouwelijk geslacht schijnt daar de sterkere helft in aantal verre te overtreffen. In de *Sur. Bode* resumeerde een inzender, L. zijn betoog tegen immigratie van Barbadianen, in den surinaamschen volksmond ietwat minachtend Bedjans geheeten, door het volgende rijmpje:

Hollandsche boeren in Suriname — ellende!
Barbadiaansche boeren naar hier — het ende!

De welwillendheid van het bestuur tegenover de boeren of kleine landbouwers van nu en die zich langs den spoorweg zullen vestigen, blijkt wêer uit hetgeen de *Surinamer* weet te vertellen omtrent de voornemens van het bestuur bij de aanstaande exploitatie van het spoorweggedeelte Paramaribo-Republiek, waarmee, zooals reeds werd meegedeeld in het begin van 1905 een aanvang zal worden gemaakt. Genoemd blad schrijft toch betreffende die exploitatie:

„De bedoeling is om aan het Pad van Wanica op elken kilometer afstand de tram te doen stoppen, ten gerieve der kleine landbouwers. Om diezelfde reden zullen de prijzen tot aan P. Republiek zeer laag worden gesteld, b.v. op 15 cents 2e klasse tot Koffiedjompo en 50 cent tot P. Republiek. De biljetten 2e klasse zullen de dubbele som bedragen."

Daar de afstand van Paramaribo tot Republiek ongeveer een 50 kilometers bedraagt, mag zoo'n tarief wel matig worden geheeten, terwijl de exploitatie er waarschijnlijk toch beter bij zal varen, dan indien men een duur tarief stelde. In elk geval zal de spoorweg beter aan zijn doel, de ontsluiting van het binnenland, kunnen beantwoorden

De verordening van 25 Juni 1904 tot nadere wijziging der balata-verordening is nu toch afgekondigd, niettegenstaande den gedrukten prijs, die voor dat product gemaakt wordt.

„Wij hadden niet gedacht" schreef *Onze West*, dat het bestuur den treurigen moed zou hebben, om deze verordening af te kondigen, waarbij o. m. een retributie wordt ingesteld van 10 cents per kilogram verkregen balata."

Het denkbeeld, dat op het besluit van het bestuur een, uit de derde hand vernomen postscriptum in een particulieren brief aan de echtgenoote van een Staten-lid invloed zou hebben uitgeoefend, waarvan een inzender in de *Suriname* de mogelijkheid scheen aan te nemen, is zooals *O. W.* terecht opgemerkt al te dwaas.

Den 16en October ll. deed de ommegaande rechter te Paramaribo uitspraak in eene nog al belangrijke rechtsquaestie. Het gold n.l. de vraag of het bestuur de, van de plantages overgenomen contractanten voor de werken bij Tout lui faut, kon doen vervolgen wegens dienstverzuim en desertie daar ze toch slechts tijdelijk in gouvernementsdienst waren. De rechter besliste in bevestigenden zin, wijl de immigranten hun contract in het land van herkomst aangingen met gemachtigden van het gouvernement, waardoor een rechtsverband is ontstaan tusschen beide partijen. waaruit voor de immigranten de verplichting voortvloeit, om veld- of fabrieksarbeid te verrichten, waar het gouvernement aanwijst. Daar de luitjes evenwel in de meening verkeerden, dat dit niet zoo was, werd hun bij het bepalen der straf, een boete van 50 cent, als verzachtende omstandigheid aangemerkt.

Met de rijstcultuur der Beneden-Saramacca gaat het 'n goed gangetje. Aan de *Surinamer* werd van daar geschreven:

„En nu over onze rijstcultuur, die meer en meer de aandacht van velen trekt. Het is reeds ettelijke jaren dat men hier aan rijstcultuur doet, evenwel nooit op zoo uitgebreide schaal als dit jaar. Ik schat de rijstproductie van dit jaar op pl. m. acht à negen duizend balen gepelde rijst. De district-commissaris is in commissie met de planters van Genderen en Hermeijn de rijstcultuur gaan inspecteeren, naar men zegt, in verband met 'n door het gouvernement op st. Groningen te plaatsen stoomrijstpelmolen. Ook twee landbouwers, w. o. een Br. Indiër, zijn reeds in onderhandeling voor het laten uitkomen van handmolens."

Met de cacao in die streek, evenals in Commewijne is het nog altijd treurig gesteld. Wel schijnen de krulloten het 'm nu niet te leveren, maar het resultaat is toch, dat er geen of slechts weinig product gemaakt wordt.

Curaçao. Naar aanleiding van het standpunt, dat wij in het belang der kolonie zelve zoowel als van het moederland meenden te moeten innemen ten opzichte van den, in de curaçaosche pers, met uitzondering van de *Curaçaosche Courant*, vrij wel unaniem geuiten wensch, om den maatregel der additionneele rechten van venezuelaansche zijde te beantwoorden met opheffing van het verbod op den wapenuitvoer voor de kolonie, teekende de *Wekker* het volgende aan:

„Wij zijn overtuigd, dat de opmerkingen der redactie van het *Koloniaal Weekblad* haar in de pen zijn gegeven door hare liefde voor de kolonie, doch zij is op een dwaalspoor, waar zij zich verbeeldt, dat men Curaçao tot een smokkelhaven wil verlagen enz., zooals hierboven te lezen staat.

De handel in oorlogsbehoeften was, toen hij jaren geleden wettelijk veroorloofd was, evenals tot nu toe aan zoodanige beperkingen en bepalingen onderworpen, dat er geen quaestie van openbaren uitvoer dier behoeften kon zijn dan ten bate van een wettig geconstitueerd gouvernement, in geen geval van rebellen of opstandelingen. Dat er in dien tijd *clandestien* wapenen en munitie werden uitgevoerd, is nooit wettelijk geconstateerd, zoodat het prestige der kolonie, evenmin als dat van Nederland, geschaad werd, hetgeen allicht ook thans

---

Den geheelen avond in het hotel was hij erg lastig, aldoor dwingende om citroensap met water en broodjes met anchovis, om allerlei dingen, die niet te krijgen waren. Maar nu denkt hij daar niet meer aan.

„Selma moet maar goede vriendjes met hem worden", zeide de dominé, vriendelijk naar het ernstig gezichtje van het knaapje kijkend; „zij is jonger dan hij, maar zij is een bijdehand ding en ik denk wel, dat zij het goed samen zullen kunnen vinden — ten minste, totdat Bob ten tooneele verschijnt!" voegde hij er glimlachend aan toe, want Selma was erg dol op Bob Jardine, die kwajongen van een neef en erfgenaam van den landheer; zij zag altijd er verlangend naar zijn komst op Farm Park uit. Zij mocht op zijn rug zitten, hij knipte mooie dingen voor haar van papier, maakte poppen en booten van hout, was in één woord: een held, in het oog van het kleine meisje.

Terwijl de dominé en lady Jardine aan het praten waren, was Selma de eerste der twee, die haar verlegenheid overwon, en met een vriendelijk gebaar Paul toefluisterde:

„Kom, ik zal je wijzen waar de zwarte bessen zijn."

Zij gluurde even naar Pritchard, die druk bezig was bij de ververschingen en naar haar vader, die in een gesprek gewikkeld was met lady Jardine, waarop zij Paul meetrok naar den gang, en langs de oprijlaan naar de poort in de steenen muur, waarachter het verboden land der zwarte bessen lag. Zij gingen den moestuin in en Selma plukte een handjevol der vruchten, die zij Paul aanbood, zonder er echter zelve van te durven eten.

„Ze zijn niet zoo lekker als „*djamboe*" en „*doekoe*", zeide hij, „eigenlijk is hier niets lekker," vervolgde hij lusteloos, „niemand kan hindostansch met mij praten, en ik begrijp de gewoonten hier in Engeland niet."

„Eet maar veel bessen", troostte Selma. „Kun je paardrijden? En kun je cricket-spelen?

„Cricket-spelen kan ik niet, maar paardrijden wel." En met hartzeer dacht hij opeens terug aan zijn kastanjebruine pony, aan de baboe, den staljongen en den langen, witten weg door reuzenboomen overschaduwd. Hij voelde zich benauwd in dit nette moestuintje, tusschen hooge muren besloten, waar netten om de vruchtboompjes waren gespannen en de groentebedden met randjes van geschoren palmboompjes waren omgeven.

„Bob kent cricket-spelen en paardrijden ook," zeide Selma, „hij is zoo'n groote jongen, veel grooter dan jij, en 's winters gaat hij op de jacht; eens heeft hij voor mij een vossestaart meegebebracht — die was nog heelemaal bloederig! Ik mag met Bob mee op de jacht als ik ouder ben."

Paul had al veel van Bob Jardine gehoord en voelde reeds levendig, dat die oudere jongen veel op hem voor had. Bob was de ergenaam van Sir Robert, hadden de bedienden hem verteld; zoo ook, dat hij groot, sterk en knap was, iedereen sprak zijn lof, zelfs dit kleine meisje scheen hem als iets bizonders te beschouwen — en ijverzucht sloop in Paul's hart binnen.

„Bob zal je allerlei dingen leeren," zeide Selma moederlijk.

„Ik *wil* niets van hem leeren," riep Paul. „ik ken zelf al genoeg. Hij kan geen hindostansch spreken, ik wél; hij heeft nooit een luipaard geschoten en ik verscheidene. Paul's verbeelding wies en gloeide. „Hij kan geen adder opnemen, zóó, dat hij niet gebeten wordt. Ik heb dieven midden in den nacht op de vlucht gejaagd, en ik heb geesten gezien — een heele massa, — en ik was niets bang. Heeft Bob ooit een geest gezien?"

„Dat zal ik hem eens vragen," zeide Selma, onwillekeurig eenigszins onder den indruk; „maar je moet niet zoo bluffen," voegde zij er aan toe.

„Zeker wel; als ik er lust in heb," zeide Paul.

„Bob doet het nooit!"

„Hij heeft niets om over te bluffen, hij heeft niet zulke dingen gedaan als ik."

Hij keerde zich half om en keek haar met half dichtgeknepen oogen, kwaadaardig aan; een manier van doen, die hij van de Indische bediende had afgekeken!

„O, je kijkt precies als de slang in mijn bijbelsch-prentenboek," riep de kleine meid, half bevreesd en zich toch ook eenigszins tot hem aangetrokken gevoelende.

„Och, je hebt hier in Engeland geen slangen", vervolgde Paul smalend, geen vergiftige. Je hebt nog nooit een *cobra* of een *karait* gezien. Dat zijn slangen, die je in twee minuten dood maken, als ze je bijten, maar ik — hoogmoedig — „heb geen vrees er voor!"

Daar schonk hij de bessen zijn aandacht weer, en juist op dat oogenblik kwam een groote, zwarte poedel, die door een van de gasten meegebracht en uit de stal ontvlucht was, den moestuin inhollen, naar zijn meesteres zoekende. In zijn wilde haast liep het dier tegen kleine Selma aan en wierp haar achterover in de bessenstruik. Paul zette 't op een loopen en rende den tuin uit, door de laan, midden tusschen het gezelschap op het grasveld, met een gelaat bleek van schrik en wijdopengesperde oogen.

„Een duivel! een duivel!" riep hij in het hindostansch, „die is daar in den tuin, een zwarte duivel — zeker de booze geest (*mosan*) van het kerkhof achter den muur" (wijzend op de begraafplaats tegen de helling achter het huis), die heeft de kleine gedood. O! O!

Iedereen keek om naar het verschrikte kind (de doktersvrouw en haar vriendin waren er ook bij) en Lady Jardine, die juist uit het huis kwam, liep met uitgestoken handen op hem toe.

„Paul, wat is er?" vroeg zij deelnemend, trachtend de woordenvloed, die hem ontsnapte, tot bedaren te brengen; maar Paul kon niets anders doen, dan wijzen naar het kerkhof en zijn uitlegging in de vreemde taal brabbelen. Het raadsel werd pas opgelost, toen Selma zonder hoed kwam aangeloopen, met een opengereten gezichtje en haar nette jurk met aarde bevuild. Zij zag er bedrukt en ontdaan uit, maar toch zeer zelfbewust. Met haar klein, rooskleurig vingertje wees zij op Paul.

„Hij was bang voor den poedel van mevrouw Blake!" riep zij op smalenden toon. „Hij zegt, dat hij niet bang is voor dieven of geesten en slangen, maar toen Sambo daar aan kwam en mij op den grond wierp, liep hij hard weg! Hij was bang, en is niet eens gebleven om mij op te helpen. Bob wordt niet bang van poedels, en hij zou Sambo geslagen hebben voor zijn stoutheid."

„Maar misschien heeft hij nog nooit een poedel gezien", zeide de dominé. Hij nam zijn dochtertje op zijn arm en streek de blonde krullen uit haar verhit gezichtje; zijn oogen ontmoetten die van Lady Jardine en beiden glimlachten. Daarna werden de twee overspannen kinderen aan de zorg van Pritchard toevertrouwd, die hen thee gaf, en oogenschijnlijk was toen de vrede weer tusschen hen hersteld, ofschoon Selma toch nog een paar schampere uitdrukkingen liet hooren, terwijl zij haar boterham met koek at en een lang verhaal van Bob's deugden ophing.

Het besluit der gebeurtenissen van dezen namiddag was, dat Paul met zijn oom en tante naar huis reed, stil en in gedachten verzonken, en vervuld met een doodelijken haat tegen Bob Jardine. Hij was 't nog niet met zichzelven eens, of de poedel toch niet een soort van engelschen duivel uit het kerkhof was en meer dan ooit verlangde hij vurig terug naar zijn gemakkelijk Indisch leventje en de zachtvloeiende klank der hindostansche taal.

De doktersvrouw en haar vriendin wandelden samen huiswaarts door het veld, toen de „garden-party" afgeloopen was. „Die kleine jongen kwam uit Indië, zei U?" vroeg haar bezoekster.

„Ja, hij is de zoon van den broeder van Lady Jardine die daar gestorven is."

Nu, dan zou 't mij niet verwonderen, dat haar broeder een inboorlinge of althans eene grootendeels inlandsche vrouw getrouwd had. Ik geloof zeker, dat het kind zwart bloed in de aderen heeft."

„Maar hij heeft tamelijk lichte oogen en bruin haar, en zijn huidskleur is niet donker. Hij ziet er niet naar uit."

„In Uw oog niet, en misschien zelfs niet in dat van vele menschen, die in Indië geweest zijn, maar ik weet helaas heel wat van het halfbloed ras af en ik heb er meer gezien met zulke vreemde, groene oogen. Ik heb ook op zijn nagels gelet en zijn handpalmen, toen hij het grasveld op kwam loopen. Ik zou er natuurlijk geen eed op durven doen, maar ik zou wel zeggen, dat het een indo-europeesch kind is."

„Het zou mij verwonderen, of de Jardines dit weten? zeide de andere dame met levendige belangstelling.

„Waarschijnlijk niet; en als zij 't al weten, kunnen zij zich toch niet verbeelden, veel minder begrijpen, wat het zeggen wil. Het heeft niets te beduiden, zoolang de jongen in Engeland blijft, maar de hemel bewaar hem, als hij ooit weer naar Indië terug gaat!"

(*Wordt vervolgd.*)

plaats zou hebben, zoo de handel in oorlogsbehoeften loofd was.

Men wil geen smokkelhandel in oorlogsbehoeften drijven wel een wettigen handel net als in alle andere artikelen, gekocht en verkocht worden. Waarom zoude Curaçao de voordeelen trekken, verbonden aan den verkoop van enen en munitie, welke voordeelen thans genoten worden Europeesche en N.-Amerikaaansche fabrikanten?

Uit het oogpunt van menschelijkheid verfoeien ook wij, zeer als onze geachte collega, den oorlog, vooral den erkrijg. Doch nergens, ook niet in Venezuela, Columbia zullen de menschen nalaten, elkaar wegens gebrek moordtuigen om politieke of andere redenen te bekampen om te brengen. Hebben zij daartoe geen moderne geen en kanonnen te hunner beschikking, welnu zij zullen oods gebruik maken van knodsen, speren, pijl en boog andere verouderde wapenen. De oorlogen, ook die tusschen gers van hetzelfde land, hebben een reden van zijn, die dieper ligt, dan de gemakkelijkheid ter verkrijging krijgsbehoeften. Zoolang door staatshoofden, regeeringen volken de rechtvaardigheid niet behoorlijk betracht wordt de rechten van anderen niet geëerbiedigd worden, zal oorlog de *ultima ratio* niet alleen van koningen, maar van de democratische volken blijven»

Wekker zal ons wel moeten toegeven, dat wat de sche pers ter zake opmerkte, niet den indruk moest ken, dat het in de bedoeling lag een tak van handel in leven te roepen, waarbij geen quaestie van openbaren voer dier behoeften kon zijn dan »ten bate van een wettig stitueerd gouvernement, in geen geval van rebellen of ndelingen.« Wel niet zoo ronduit, maar toch duidelijk werd betoogd: »Het venezulaansch gouvernement ons niet ter wille (welk lot Curaçao intusschen met alle llen-koloniën deelt) het moet nu maar uit wezen met dat od op den wapenuitvoer, zoodat we tenminste nog zij kunpinnen uit de levering van oorlogsbehoeften aan . . .? Het g geconstitueerde venezuelaansche gouvernement? Neen, collega, laten we 't kind bij zijn waren naam noe. Smokkelhandel behoeft niet officieel te worden gedreven dien naam te verdienen. Wordt de wapenuitvoer op geoorloofd, dan zou de waarschijnlijkheid geopend n, dat het 'n groot arsenaal werd, waaruit de onrustige nten in de zuid-amerikaansche republieken wel middelen wegen zouden weten te vinden, om de benoodigde voorte putten, al zou officieel niet van clandestienen verluiden.

Tijdelijk zou daar zeker wel 'n centje meê te verdienen ; maar gelooft men, dat waar steeds meer vreemde ngen in de zuid-amerikaansche republieken worden gegd, belanghebbenden niet al spoedig hunne regeeringen wijzen op de bron van gevaar, die in onze kleine delijke eilandkolonie voor hen in hunne ondernemingen verscholen liggen? En dan?

Wij gelooven verder dat op den duur ook in Venezuela en orde zullen zegevieren, en dat Curaçao daar ten meer baat bij zal vinden, dan door de onrustige nten ginds in de hand te werken, ter wille van tijdegewin, ten nadeele van Venezuela's ontwikkeling, die onze kolonie ten goede moet komen — dit alles afvan de moreele zijde der quaestie, die we tevoren aanstipten.

Bevloeiing en Waterkracht.

Het heeft mij voldoening gegeven, dat mijn ingen stukje in n°. 31 van het *K. W.*, twee niet rdienstelijke pennen heeft in beweging gebracht, mij ieder op háar manier hebben terechtgewezen. zou willen, dat de leden van *Oost en West* en de van 't *Koloniaal Weekblad* veel meer van de genheid gebruik maakten om over Indische toeden en gebeurtenissen hun meening te zeggen. *choc des opinions jaillit la verité* zeggen de Franschen dit is somtijds heel juist, maar ons Hollandsch *door ing ontstaat warmte* is een bepaald niet te bestrijden en juist *warmte* is het, die wij bij het behartigen koloniale belangen in Nederland zoo heel erg dig hebben.

De twee ingezonden stukken staan in n°. 32, om mij te toonen, dat ik 't mis had, doch mij dit toonende zijn ze in hoofdopvatting met elkander strijd.

Laat ik ze ieder afzonderlijk en in de volgorde, rin ze in 't Weekblad werden opgenomen, met kort woord mijn waardeering betuigen door een npleidooi.

Van den heer I. van Zwieten, die ik mij uit vroeger en nog herinner als een oprecht vriend van de t en als een niet minder oprecht man, die tijdens Zuid-Afrikaanschen-oorlog, ook de fouten der ons pathieke Boeren niet verbloemde, kan ik 't mij t begrijpen, dat hij mij te lijf gaat, omdat hij kt, dat ik zonder gronden vele anderen napratende, eef, dat onze eigen menschen geen durf hebben! heb ik zeker niet daarmee bedoeld, dat hij en ere kloeke Nederlanders, die op onderzoek uitgaan zouden durven, dat weet ik uit ondervinding wel r, maar 't was duidelijk dat ik 't kapitaal op 't had en alles wat de heer v. Z. heeft aangevoerd, t mij niet overtuigd, dat ik ongelijk had. Dat de ische Regeering meer en beter zou kunnen om de ginning der hulpbronnen van het land te bevorderen, ik gaarne toe, maar de tijden, dat een hoog tsambtenaar te Batavia, de concessieaanvragers r de ontginning van een steenkoolveld onrustige schen vond, die de orde in de natuur verstoorden, toch ver achter ons!

Ik heb met pogingen om in Oost-Indië Nederlandsche rnemingen tot stand te brengen nog al eens te gehad en den indruk gekregen, dat vooral waar iets betrekkelijk nieuws geldt, de durf bij 't kapitaal groot is. Ik zou voorbeelden kunnen aanhalen, r ik doe dit liever niet.

En nu de oud-hoofdingenieur L. H. Slinkers?

Hem ben ik zeer dankbaar voor zijne toelichting. er in den vorm steeds een onderzoek wordt ingevóór men concessies voor watergebruik geeft mij bekend, maar mij kwam het voor, dat men nu men voelt, dat iedere droppel water op Java waard is, die concessie vooral voor zulk een watergebruik als in 't onderhavige geval bedoeld, mag verleenen, zonder dat men *zeker* weet, dat bevloeiing der velden *onmogelijk* er onder lijden kan. toekang-ajar (waterman) weet natuurlijk heel , dat het ontleenen van waterkracht geen verlies water, maar alleen verlies van *niveau* ten gevolge ft, maar ook dit kan reeds schadelijk zijn.

Zou het werkelijk waar zijn, dat het *nog vele jaren moeten duren* eer er een goed algemeen irrigatien voor Java is opgemaakt?

Zal dan niemand den wetgever kunnen overtuigen, onder de aan te brengen verbeteringen, die tot gunstiger economischen toestand zullen leiden, een der voornaamste zaken, zoo niet de *voornaamste* Zijn 20 ingenieurs meer niet voldoende om het dig klaar te maken dan zoeke men er 40. De zaak *urgent.* Men houde toch eindelijk eens op met lapperen, middelen, plooien en wat dies meer zij.

Wat mij ook voor het *Koloniaal Weekblad* goed heeft aan is, dat de heer S., die het van nabij weten n er op wijst, hoe weinig men tot nog van Regeeringswege op bedacht was om van het waterverval nuttig gebruik te maken.

Dat overbrenging van door waterverval verkregen electrische kracht naar ver afgelegen plaatsen, geld kost en verlies van kracht geeft is zeker juist, doch dit belet niet, dat men er in andere landen practisch gebruik van maakte.

Den lezer saluut!

TOEKANG AJAR.

INGEZONDEN.

De hoogste kabelbaan der wereld.

De hoogste kabelbaan en tevens de hoogst gelegen machine-installatie der wereld wordt thans in Argentinië gebouwd. Zij moet het transport van ertsen uit het in de Cordilleras gelegen mijn-district Mexicana bewerkstelligen naar het spoorwegstation Chilicito van de Argentijnsche Noordlijn, waarbij eene daling van niet minder dan 3536 Meter met eene totale lengte van 35 KM. moet worden overwonnen. Van de stoutheid dezer onderneming, waarvan de uitvoering geschiedt door de Firma Adolf Bleichert & Co. te Leipzig-Gohlis, kan men zich een denkbeeld vormen, wanneer men bedenkt, dat het eindpunt van de baan is gelegen op 4585 Meter boven den zeespiegel, dus nog 400 M. hooger dan de top der Jungfrau, waarheen zooals bekend, een tunnelbaan in aanbouw is.

Daar ook het beneden-station nog altijd op ± 1049 M. ligt, is het natuurlijk dat de geheele aanleg te kampen heeft met alle moeilijkheden, die een woest begroeid hooggebergte het indringen van den mensch in zijne oerwouden in den weg legt.

Zoo is het op enkele plaatsen noodzakelijk, de kabels waarlangs de transportwagens loopen, tot zelfs 850 M. vrije spanning te geven, waarbij zich het laatste punt ongeveer 200 M. boven den dalbodem bevindt, op andere plaatsen zijn wederom ijzeren torens van 40 Meter hoogte noodig om de kabels op voldoende hoogte te ondersteunen. Alle constructiedeelen, de ijzeren pijlers, de enorme kabels, de stoommachines, kortom de bestandeelen van de geheele baan kunnen slechts op muildieren naar de bouwplaats worden gebracht, waardoor het noodig werd, alle deelen op een bepaald maximum gewicht te brengen. Zoo zijn dan ook de zware machine-deelen, stoommachines, kabelschijven, pijlers, alle in kleinere stukken gesplitst, waarvan geen enkele de draagkracht van een lastdier overschrijdt, om dan eerst ter plaatse van bestemming in elkander te worden gezet. Het zeetransport eischt natuurlijk zeer bijzondere kosten. Niet minder dan 16000 stuks colli, kisten en balen, met een totaal gewicht van ongeveer tien millioen Kilogram werden in 't geheel naar de haven van Rosario verscheept.

Noodig zijn totaal 140 K.M. kabel, overeenkomende met den afstand van Berlijn tot Maagdenburg.

De aanleg van de baan is op het oogenblik reeds zoover gevorderd dat het gebruik van het eerste gedeelte aanstaande is.

Na voltooiïng zal de baan in staat zijn per uur ongeveer 40000 K.G. erts, met eene snelheid van $2\frac{1}{2}$ Meter per seconde te verplaatsen, waarbij telkens om de 45 seconden een wagen van 520 K.G. inhoud aan het eindstation wordt ontladen.

VERWAARLOOZING.

Vóór 55 jaar hoorde ik in particuliere gesprekken, ambtenaren op Sumatra reeds weeklagen over de jammerlijke wijze, waarop de kamferboomen in de noordelijke afdeeling vernield werden en spreken over het wenschelijke van behoorlijken aanplant. Bij het bestuur was het aan doovemansooren geklopt; dus alles bleef zooals het was. Eenigen tijd later was ik op Baros en hoorde hoeveel kamfer die landstreek vroeger had opgebracht. De naam *kamfoer Baroes* was de oorsprong van dien van *kamfer*, of omgekeerd. De uitvoer van kamfer was in mijn tijd reeds gering, ofschoon een pikol f 6000 waard was. Van oudsher ging alles meest naar China en Japan, omdat de kamfer, die daar voorkwam, van veel mindere hoedanigheid was. Hoeveel schatten werden verloren door verwaarloozing en zorgeloosheid.

Veertig jaren geleden waren er in de Baroes-Bataklanden nog veel mooie, deugdzame paarden. Zooals ik hoor, zijn die nuttige prachtige dieren bijna uitgestorven. Is er geen middel om die voor het paardenras, zoo geschikte hooglanden, weer van jeugdige merriën en hengsten te voorzien? Wellicht waren Baskische paardjes daartoe te gebruiken? Ze zijn zeker voor weinig geld te bekomen.

Zutphen, 28 Oct. 1904. ATHOS.

Van Vreemde Koloniën.

Koloniale bestuursorganisatie. Maanden lang reeds, schreef de heer Frederick Pollock aan de *Times*, hebben lieden van uiteenloopende richting op politiek gebied doch overtuigd dat de eenheid en het welzijn van het britsche rijk in zijn geheel boven de partijpolitiek behooren te staan, hunne gedachten laten gaan over eene bestuursinrichting, waarin de koloniën alle tot haar recht zouden komen.

Als het resultaat der gedachtenwisseling gaf de heer Pollock het een en ander weêr, waaraan wij het volgende ontleenen:

»Er is te zijner tijd sprake geweest van het zoeken naar een plan voor de samenstelling van een Bond in den letterlijken zin van het woord, dus met een federaal parlement toegerust. Afgezien van het feit, dat noch in het moederland, noch in de autonome koloniën dat denkbeeld aanhang vindt kan men zich, op het oogenblik ten minste, niet voorstellen dat het engelsch Parlement genoegen zou nemen met zijn, dan noodzakelijk tot zuiver locale aangelegenheden te beperken rol.

Vertegenwoordiging der koloniën in het engelsch Parlement is vrij wel onuitvoerbaar. Het Lagerhuis telt nu al te veel leden, en het eerste, wat bij zoodanige vertegenwoordiging zou te doen staan, ware een geheel nieuwe indeeling te maken voor de verkiezingen — 'n reuzentaak. Dan staat 't ook te bezien of de koloniën zouden genegen blijken, om aldus eene beperking van de macht der eigen wetgevingen in het leven te roepen. Indirecte vertegenwoordiging in het Hoogerhuis ware mogelijk door benoeming voor het leven van 'n aantal koloniale peers, doch met zulk eene vertegenwoordiging kan moeilijk gezegd worden, dat de koloniën werkelijk deel nemen in het bestuur van het rijk.

Het is de Privy-Council, waarop men het oog gevestigd heeft, om eene vertegenwoordiging der gemeenschappelijke belangen te verkrijgen, waarbij 't evenwel niet in de bedoeling ligt om een nieuwe uitvoerende macht te scheppen, maar om de zekerheid te erlangen, dat besluiten, het algemeen belang van het rijk rakende, genomen worden met volle kennis van zaken, waartoe 'n gewone departementale-commissie niet in staat zou wezen de vereischte inlichtingen te verschaffen. Het precedent van den Council of India is er om aan te toonen, dat een Raad, uit speciaal bevoegde personen samengesteld, niet noodzakelijk onbeduidend behoeft te wezen, al is zijne bevoegdheid slechts van raadgevenden aard.

Naast het plan eener, uit den Privy Council te vormen Imperiale Commissie, waarin de best mogelijke vertegenwoordigers van koloniale kennis en meeningen zitting zouden nemen, werd ook dat te berde gebracht van de versterking van het kabinet, door oproeping van koloniale premiers en andere ter zake bevoegde personen, om c. q. de zittingen van den Ministerraad bij te wonen.

Het een zou zeer wel met het ander kunnen samengaan. De leden eener Imperiale Commissie van den Privy Council zouden de aangewezen personen zijn, om in voorkomende gevallen de zittingen van den Ministerraad bij te wonen. De aanwezigheid af en toe van zulke personen bij bedoelde zittingen, zou de gemakkelijkste en zekerste weg zijn om het Kabinet op de hoogte te stellen van de meeningen der Imperiale Commissie, en zou dienstig kunnen wezen om de schrijverij in aangelegenheden van hoogst vertrouwelijken aard uit te sluiten. De Imperiale Commissie of Raad zou echter tot taak hebben om een goede dosis materiaal te verzamelen en te verwerken, om wanneer het Kabinet of eenig speciaal departement daarom mocht aankloppen, onmiddellijk de gewenschte inlichtingen te kunnen verschaffen. Voor dit doeleinde en met het oog op de te verwachten uitgebreide correspondentie, zou de Commissie over een staf van bureaulisten moeten kunnen beschikken, die aan den Premier, als voorzitter van het Kabinet en van de Commissie beide, zou kunnen worden toegevoegd

Zulk een Imperiale Commissie met hare secretarie, zou 'n belangrijke plaats in de britsche constitutie kunnen innemen, als een lichaam, waartoe ook verantwoordelijke vertegenwoordigers van de hoofdbestanddeelen van het rijk zouden behooren, en dat toch door zijn samenstelling boven de partij-wisselingen zou staan.

Daar het dus in de bedoeling ligt om een raadgevend lichaam samen te brengen van verschillende deelen van het rijk, waarbij het niet aankomt op *afdoening* van zaken met meerderheid van stemmen, is het niet noodig en zelfs niet wenschelijk om het, aan strenge voorschriften betreffende samenstelling enzoovoort te binden.

Gedelegeerden van de groote autonome koloniën, op aanbeveling der zelfbesturen ontboden, zouden geregeld de zittingen der Commissie bijwonen, maar de koloniale ministers, zoowel als die van het moederland zouden ter bijwoning kunnen worden opgeroepen door den voorzitter, tevens Premier. De besturen van Indië en van de kroonkoloniën zouden voldoende vertegenwoordigd zijn door de ministers voor Indië en van koloniën.

De zaken, waarover de Imperiale Commissie (of Raad) de gedachten zou laten gaan, zijn die. welke betrekking hebben op de buitenlandsche en handelspolitiek, en al die aangelegenheden, waaromtrent het wenschelijk is, dat eenheid in voorschriften en wetgeving besta, zooals scheepvaart, auteursrecht, naturalisatie, toelating van vreemdelingen, huwelijk, enzoovoort.

Een voorstel in dezen geest zou in de aanstaande Koloniale Conferentie van eerste ministers, welke niet later dan medio 1906 zal bijeenkomen, een punt van behandeling moeten uitmaken, nadat het tevoren ter overweging aan de verschillende koloniale besturen zou zijn aangeboden«

Het denkbeeld van sir Frederik Pollock c.s. lokte, hoewel de grondgedachte sympathie wekte, van eenige kanten bedenkingen van principieelen aard uit.

Zoo werd, evenens in de *Times*, er op gewezen dat de financieele consequentiën van alles, waarover de, in het leven te roepen Commissie of Raad advies zou moeten uitbrengen, ten laste van het moederland zouden komen, zoodat terwijl de vertegenwoordigers van het moederland wel ter dege bij hun advies rekening zouden houden met bedoelde consequentiën, deze voor de koloniale vertegenwoordigers niet zoo zwaar zouden wegen. Welk gewicht, vraagt men, zouden het britsche volk of het Parlement hechten aan het advies van een aldus samengesteld lichaam, wanneer het op betalen aankomt?

De heer Pollock wees op de gewichtige stelling, die de Council of India, trots zijn zuiver raadgevend karakter, in de britsche Staatsmachine inneemt. »Dat komt, merkt men op, »omdat het engelsche volk niet meê de financieele lasten heeft te dragen, welke Indië zijn opgelegd. Daarom en ook omdat andere belangen zijn tijd en werkkracht in beslag nemen, laat het Parlement over het geheel het bestuur over Indië aan den minister in Rade over. Maar, komt het er ooit toe, dat Engeland zijn aandeel draagt in de rijksbelangen, dan zal het met de macht en heerlijkheid van den Council of India zijn gedaan, deze nog slechts 'n schaduw wezen van wat hij nu is.«

Een ander gaf, naar aanleiding van het voorstel Pollock, in overweging om bij den franschen overbuur 'n kijkje te nemen.

»Algiers, als een deel van Frankrijk geen kolonie, niet meêgerekend, zijn de volgende koloniën in de nationale vergadering vertegenwoordigd: Guadeloupe, Martinique, Réunion, Indië, Guyana, Senegal en Cochin-China, alle, behalve de laatste, oude koloniën. Maar de huidige fransche koloniale politiek dagteekent van twintig jaren hèr. Vóór dien werd den koloniën zonder aarzelen vertegenwoordiging toegestaan; sedert niet meer. Men is er in Frankrijk op uit, niet om de koloniale vertegenwoordiging in de wetgevende macht uit te breiden, maar veeleer om haar in te trekken. De niet vertegenwoordigde koloniën hebben evenwel hare agenten in den Conseil Supérieur des Colonies. Deze Raad bestaat uit de senatoren en afgevaardigden dier enkele koloniën, gedelegeerden uit de andere koloniën, en ambtenaren en andere, uit hoofde van bijzondere kundigheden als anderszins benoemde personen.

Geen Imperiale Commissie, voortgekomen uit den Privy Council, maar een Raad in den geest van den franschen Conseil Supérieur, geheel zelfstandig dus, is het wat deze schrijver voor Engeland en zijne koloniën wenscht.

Goud op Madagaskar. We hebben onlangs gezien hoe men in onze West tot de conclusie is gekomen dat het voor de ondernemers in de goud-industrie aanbeveling verdient om hunne arbeiders bij de zaak te interesseeren. Dit schoot ons te binnen, toen we het volgende lazen betreffende den huidigen stand der goud-industrie op Madagaskar.

»Het vleugje in den mijnbouw houdt aan. Overal ziet men de piket-signalen uit den grond oprijzen; de dienst van het mijnwezen heeft het meer dan volhandig wegens gebrek aan personeel. 't Is tijd dat gevolg gegeven wordt aan de beschikkingen, voorzien bij de begrooting van het volgend jaar, waarbij posten van mijncontroleurs en een laboratorium onder technische leiding zullen worden in het leven geroepen.

Jongste ontdekkingen, gevolgd door ernstige studie, hebben niet alleen het bestaan van vele goudaders aan het licht gebracht, maar ook aangetoond, dat het goud er in explotabele hoeveelheid voorkomt. De oprichting van krachtige maatschappijen is nu verzekerd; de groote werken zullen waarschijnlijk in de eerste maanden van het komende jaar, onmiddellijk na afloop van het regenseizoen een aanvang nemen. Intusschen vermeerdert de opbrengst aan goud volgens de oude werkwijze met den dag. De gevaarlijkste klip voor de prospectors ligt in de schaarschte en wispelturigheid der arbeiders. Hij zij Betsimisaraka, Antaimoro, Hova of Sakalava, de bewoner van Madagaskar is bij uitzondering slechts in staat tot gezetten arbeid. Zoodra hij voldoende heeft verdiend om de belasting te betalen, en 'n klein spaarduitje over te leggen, keert hij naar zijn dorp terug, om daar op zijn lauweren te rusten, totdat de nood hem weer tot den arbeid dwingt. Anderzijds is het loon van den goudwasscher aan sterke wisselingen onderhevig. Zij worden betaald naar de hoeveelheid goud, die zij opleveren, dat is de eenige practische weg om hen aan den arbeid te krijgen. Daar de prijs, dien zij voor één gram goud uitbetaald krijgen overal op omstreeks 2 franken is vastgesteld, wisselt het loon af van van ½ frank tot soms 100 franken daags. Denken nu de arbeiders op een placer, terecht of ten onrechte, dat elders meer te verdienen valt, dan zien ze er niet tegen op om in massa er tusschen uit te trekken. De reglementeering van den inlandschen arbeid is, sedert de vestiging van het fransch bestuur, een der voornaamste zorgen van dat bestuur geweest. Men schijnt tot nu toe geen ideale oplossing van het vraagstuk te hebben gevonden.«

Bestrijding van lepra. Deze quaestie maakt nog steeds in onze oost- en west-indische bezittingen een punt van overweging uit.

In de fransche koloniën gaat men aan dit onderwerp meerdere zorg wijden. Zoo ontleenen we aan de rede, waarmeê de gouverneur-generaal Beau de jongste zitting van den Conseil Supérieur van Indo-China opende, dat op een eiland in den Mekong een asyl is opgericht voor de vagebondeerende leprozen, die voor dien van de algemeene liefdadigheid afhingen, terwijl de heer Camille Guy in een, onlangs door hem uitgebracht verslag over den toestand in de, door hem beheerde kolonie Senegal zich over het onderhavige onderwerp als volgt uitliet:

»De lepra is niet waargenomen door den hospitaaldienst te Saint-Louis, maar het lijdt helaas! geen twijfel, dat de ziekte onder de inlandsche bevolking veelvuldig voorkomt. Een proeve, te Sor genomen, onder leiding van den chef van het civiel hospitaal, met de oprichting van een leproserie, en de daarbij op het einde van 1903 bevonden resultaten, mogen alleszins bevredigend worden geheeten. Overigens schijnt het vast te staan, dat wanneer men nu ook al de lepra niet geneest, men toch, met aanhoudende zorg, den toestand van den lepralijder kan verbeteren en hem min of meer ongevaarlijk maken voor de maatschappij. Daar met de afzondering alleen dit resultaat te bereiken is, zal het noodig wezen om van nu af te beginnen de inrichting van leprozendorpen, niet van werkelijke leproserieën, op zekeren afstand van bestuurscentra, waar geneesheeren zich bevinden, voor te bereiden. De kosten van eerste inrichting zullen door het locaal bestuur moeten worden gedragen, de onderhoudskosten door de districten of landen van herkomst, en de geneesheer van den localen of gemeentelijken dienst zou zich door wekelijksche bezoeken aan de afzonderingskampen moeten overtuigen van de nakoming der hygienische voorschriften. Het reizen en trekken van den lepralijder zou feitelijk verboden zijn; en de ziekte zou ter plaatse verdwijnen door het verdwijnen van den lepralijder.«

Boekbespreking.

Van **Nederlandsch Oost- en West Indië** *Geographisch, ethnographisch en economisch beschreven* door *Dr. H. Blink*, uitgegeven bij *E. J. Brill* te Leiden, ontvingen wij de 2e Aflevering.

Het doorlezen daarvan noopte ons, op nieuw dit recht wetenschappelijk werk aan te bevelen aan allen, die van Oost- en West-Indië degelijke kennis willen opdoen.

Het boek wordt uitgegeven in hoogstens 15 afleveringen van 4 vellen druks, tegen den prijs van f 1 per aflevering.

NAAMLIJST VAN LEDEN
toegetreden tot de Vereeniging »Oost en West" in de maand October 1904.

Heer J. M. C. Ten Sijthoff, Apeldoorn		f 2.—	lid.
» Dr. J. Doyer, Aardenburg, (Zeeland)		» 2.50	»
» C. J. de Jaager, Batavia		» 5.—	don.
» Lim Soey Hay, Batatoelies, (Buitenzorg)		» 2.50	lid.
» E. A. O. Was, Breda		» 1.50	»
Mevr. de Wed. J. B. van Florensteijn, Breda (Teteringen)		» 1.50	»
» A. van der Wijk, Scheveningen		» 5.—	don.
Heer R. W. P. de Vries, Hilversum		» 1.50	lid.
» Ph. Begeman,	's-Gravenhage	» 2.—	»
» J. F. E. ten Brink,	»	» 1.50	»
» F. L. Broekveldt	»	» 1.50	»
» H. T. Hesselaar	»	» 2.50	»
» P. H. Willemse,	»	» 1.50	»
» C. J. Snijders Jr.	»	» 2.—	»
» S. C. Knappert,	»	» 2.50	»
Mevr. Meyer Timmerman Thijsen	»	» 1.50	»
» M. E. Lefèbre geb. Tollens	»	» 1.50	»
» J. H. Kruyt geb. Moulijn	»	» 1.50	»
Mej. M. N. Kruyt,	»	» 1.50	»

Baron W. H. F. van Heemstra, Deventer heeft de contributie van f 1.50 verhoogd op f 2.50.

Aan Donat., Leden en Abonn., *die verhuizen* of het *weekblad niet geregeld mochten ontvangen*, wordt verzocht hiervan *kennis te geven aan den Administrateur, Riouwstraat* 212, *den Haag.*

Voornaamste inhoud van Nederlandsche Tijdschriften over Oost- en West-Indië.

Tijdschrift voor Nijverheid en Landbouw in Ned.-Indië. Aug./Sept. 1904.

Een voorbeeld van organisatie in de voorziening in arbeidskrachten voor den landbouw, door v. B. — Exploitatie door den staat van spoorwegen aangelegd door particulieren, door J. Monod de Froideville. — Het verbruik van ruwe petroleum tot opwekking van arbeidskracht. — Iets over de geiten hier te lande, door L. Th. M. — Om het wormstekig worden van hout te voorkomen. — Europeesche houtmarkt. — Productenmarkt en wisselkoers van 1 Aug. tot 15 Sept. 1904. — Persoverzicht.

Geneeskundig Tijdschrift voor Ned.-Indië. Dl. 44. (1904), afl. 4.

Gerechtelijk-scheikundige onderzoekingen in Nederlandsch-Indië, door H. B. Cayaux. — Een vaatlis in het glasvocht, door Dr. C. H. Felix. — Ankylostonum duodenale en ankylostomiasis, door Dr. G. W. Kiewiet de Jonge en Dr. W. Schuffner. — Eenige statistische gegevens, ontleend aan de civiel geneeskundige jaarverslagen en aan de rapporten omtrent besmettelijke ziekten van de Buitenbezittingen over het jaar 1903 (vervolg).

Weekblad voor Indië. No. 22.

Een woordje over examens en een aanklacht, door M. van Geuns. — Hans Sachs en de Meesterzangers van Neurenberg, door R. R. F. Verbeek (met afbeeldingen). — Natuurhistorische causeriën III (het eiland Krakatau), door Dr. J. C. Koningsberger. — De nieuwe Societeit te Medan (met afbeelding). Boekaankondiging; Feuilleton, enz.

Orgaan der Ned. Zendingsvereeniging. Oct. 1904.

Hoe de Chineezen hunne afgestorven voorouders vereeren, door L. Tiemersma (vervolg).

Maandbericht Ned. Zendel. genootschap. Oct. 1904.

Verslag van de zending in Kediri, over 1903, door F. de Munnick. — Uit een paar brieven van Alb. C. Kruyt te Posso.

Berichten van de Utrechtsche Zendingsvereeniging. Oct. 1904.

Halmahéra: Tobèlo (Jaarverslag van Br. Hueting). — Nieuw-Guinea: Meoswaar (verschillende mededeelingen).

De Indische Mercuur. No. 44. 1 Nov. 1904.

Geschiedenis van de Gouvernements Theecultuur op Java, door Mr. J. A. van der Chys. door v. G[orkom]. — Uitbreiding van het Spoorwegnet op Sumatra's Westkust. — Sesamcultuur in Ned.-Indiä, door M. G. — Een theemarkt te Batavia. — Automatische Laadmachines. — Verslagen van Maatschappijen. — Feuilleton: Naar de cacaoplantages van Ecuador (vervolg).

Bijvoegsel: Officieele vergelijkende prijsopgave van in de jaren 1904 en 1903 verkochte Sumatra en Borneo Tabak (Oogsten 1903 en 1902).

De Gids. November 1904.

Koloniale Hervorming? door Mr. C. Th. van Deventer.

ADVERTENTIEN.

INTEEKENBILJET.

De ondergeteekende

wonende te ____ wenscht

donateur-trice / lid te worden der Vereeniging „Oost en West"

tegen een jaarlijksche contributie van f ____

____ den ____ 190

Straat of gracht: ____ Handteekening: ____

De 's-Gravenhaagsche Boek- en Handelsdrukkerij voorheen Gebr. Giunta d'Albani